

شرایط بفرنج افغان‌ها در ایران؛

«جمهوری اسلامی» طرح تیراندازی بر مهاجران غیرقانونی را بررسی می‌کند

طرحی با عنوان «سامان‌دهی اتباع خارجی غیرمجاز» از طرف ۳۲ نماینده پارلمان ایران ارایه شده است. در این طرح اتباع غیرمجازی که در ایران حضور داشته باشند، علاوه بر طرد از این کشور، مجازات نیز خواهند شد. در صورت تأیید این طرح، تیراندازی بر مهاجران غیرقانونی در ایران مجوز می‌گیرد و حتا دبه نیز از آن ساقط شده است. برخی از مهاجران افغان در ایران معتقد اند که این رویکرد در برابر مهاجران، «غیرانسانی» است و به گفته‌ی آنان، نفعی دبه به عنوان یک حق انسانی و اسلامی تنها ثابت می‌سازد که حکومت ایران برای مهاجران حتی قابل نیست یا آنان را مسلمان نمی‌داند. منابع در وزارت خارجه اما می‌گویند که این وزارت نگرانی‌های دولت و مردم را با مجلس شورای اسلامی ایران در میان گذاشته است تا از مجاری دیپلماتیک، به آن رسیده‌گی شود. این در حالی است که براساس آمارهای رسمی، دو میلیون و ۵۰۰ هزار مهاجر افغان هم اکنون در ایران اقامت دارند.

۷

توافقات دوحه؛

هیات دولت به دو اردوگاه تقسیم شده است

۳

نقش تدارکات الکترونیک در کاهش فساد اداری

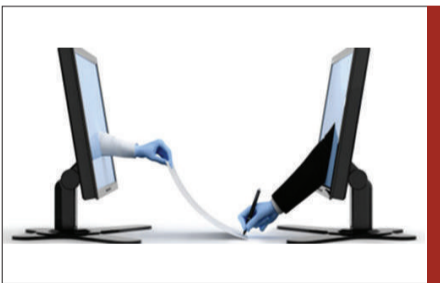
۴

فصل تازه‌ی کشتار

گروه طالبان از توافق با ایالات متحده آمریکا خرسند به نظر می‌رسید. برداشت طالبان از توافق دوحه، پیروزی و غلبه بر نیروهای خارجی و ارتش افغانستان بود. چون آنان در آن توافق امتیاز زیادی به دست آورده بودند و مهم‌ترین امتیازشان کسب مشروعیت داخلی، منطقه‌ای و جهانی بود.

قانون امضای الکترونیکی؛ اجرای این قانون چه تحول و سهولت‌هایی در نحوه معاملات ایجاد می‌کند؟

کابینه پس از پانزده سال بی‌سروشتی قانون معاملات و امضای الکترونیکی، در سوم سنبله سال جاری این قانون را تأیید و تصویب کرد. مسوولان وزارت مخابرات و تکنولوژی معلوماتی، هدف این قانون را فراهم کردن زمینه ایجاد چارچوب قانونی برای معاملات الکترونیکی و امضای الکترونیکی می‌دانند. به گفته نصرالله نصرت ناصری، سخنگوی وزارت مخابرات...

۳

۲۴ هزار و ۵۹۷ کیلوگرام مواد مخدر در ننگرهار به آتش کشیده شد

به گفته والی ننگرهار، ۵۷۰ تن در پیوند به نگهداری این مقدار از مواد مخدر بازداشت شده‌اند و افزون بر این، ۲۱۳ واسطه نقلیه ضبط شده است. همچنین ۲۷۵ میل سلاح مختلف‌النوع و ۱۲ هزار و ۳۱۲ فیر نیز در جریان ضبط این مواد به دست آمده است.

در همین حال، غلام سنایی استانکزی، فرمانده پولیس ننگرهار به روزنامه ۸ صبح گفت که این مقدار مواد مخدر شامل ۵۴۲ کیلوگرام هیرویین، ۷۸۹ کیلوگرام تریاک و ۱۱ هزار و ۴۵ کیلوگرام چرس بوده است.

به گفته او، پولیس ننگرهار در جریان سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، هشت هزار و ۹۳۰ کیلوگرام خشخاش، یک هزار و ۲۳۵ کیلوگرام مواد کیمیاوی جامد، ۸۹۰ لیتر مشروبات الکولی و مواد کیمیاوی مایع و همچنین ۴۵ کیلوگرام امونیم نایتريت، امفامین و سایر مواد را نیز کشف و ضبط کرده است.

این مواد در حالی آتش زده شد که پولیس ننگرهار در روزهای اخیر از ضبط صدها کیلوگرام مواد مخدر در این ولایت خبر داده بود.

۸ صبح، ننگرهار: مقامات محلی در ننگرهار ۲۴ هزار و ۵۹۷ کیلوگرام مواد مخدر را که در جریان دو سال اخیر جمع‌آوری شده بود، آتش زدند. ضیال‌الحق امرخیل، والی ننگرهار روز شنبه، هشتم قوس گفت که این مقدار از مواد مخدر در نتیجه ۵۱۰ عملیات جداگانه به دست آمده است. او افزود که این مواد شامل هیرویین، چرس، مشروبات الکولی و سایر مواد کیمیاوی است که در جریان سال روان و سال گذشته ضبط شده بود.

وزارت مالیه ۲۰۰ کارمندش را به تقاعد سوق داد

۸ صبح، کابل: وزارت مالیه ۲۰۰ کارمندش را به تقاعد سوق داده است. در اعلامیه این وزارت که روز شنبه، هشتم قوس نشر شد، آمده است که دوره خدمت این کارمندان به اكمال رسیده است. طبق این اعلامیه، کارکنانی که به تقاعد سوق داده شده‌اند، در بست‌های مقطع ورودی تا بست سوم کار می‌کردند. تصمیم سوق دادن این کارمندان به تقاعد مطابق ماده بیستونهم قانون کارکنان خدمات ملکی گرفته شده است.

غنی حق وتو ندارد

تأکید اتحادیه‌ی اروپا، بریتانیا و آمریکا بر تشکیل فوری شورای عالی مصالحه‌ی ملی معنادار است. آن‌ها درست یک روز پس از موضع‌گیری انتقادی ارگ در برابر «پیشرفت‌های احتمالی» مذاکرات صلح در دوحه با صدور اعلامیه‌های جداگانه بر تشکیل فوری این شورا تأکید کردند. به باور آن‌ها، شورای عالی مصالحه‌ی ملی، تنها نهادی است که مسوولیت «رهبری و مدیریت» روند صلح را بر عهده دارد. از این رو، اتحادیه‌ی اروپا، بریتانیا و آمریکا که تاکنون موضع خود در برابر شورای عالی مصالحه‌ی ملی را اعلام کرده‌اند، جایی برای دخالت نهاد ریاست جمهوری در روند صلح نمی‌بینند.

طبق بند سوم از بخش دوم «توافق‌نامه‌ی سیاسی» ۲۸ ثور، شورای عالی مصالحه‌ی ملی «مور مربوط به روند صلح را تثبیت، تصویب و رهبری» می‌کند. این شورا دارای دو بخش «مجمع عمومی» و «کمیته‌ی رهبری» است که در رأس آن عبدالله عبدالله قرار دارد. وزارت دولت در امور صلح و هیأت مذاکره‌کننده، هر دو زیرمجموعه‌ی شورای عالی مصالحه‌ی ملی هستند و به عنوان دبیرخانه‌ی آن عمل می‌کنند. بنابراین، وزارت دولت در امور صلح و هیأت مذاکره‌کننده تنها در برابر شورای عالی مصالحه‌ی ملی و رییس آن عبدالله پاسخگو و مسوول هستند.

در شورای عالی مصالحه‌ی ملی، نقش تعیین‌کننده برای اشرف غنی در نظر گرفته نشده است. طبق توافق‌نامه‌ی سیاسی، اشرف غنی تنها در صورت لزوم، «جلسات مشورتی» شورای عالی مصالحه‌ی ملی را دعوت می‌کند. نقش دیگر غنی، مشوره‌دهی به عبدالله در زمینه‌ی تعیین سه معاون از مجموع پنج معاون شورای عالی مصالحه‌ی ملی و تشکیل این شورا است. هم‌چنان در جلسات کمیته‌ی رهبری شورای عالی مصالحه‌ی ملی یک کرسی برای نماینده‌ی با صلاحیت غنی اختصاص یافته است که تنها از همین طریق مجاز به اعمال نفوذ در تصمیم این شورا است.

توافق‌نامه‌ی سیاسی ۲۸ ثور، غنی را به عنوان رییس جمهور در زمینه‌ی صلح کاملاً خلع صلاحیت کرده است. برعکس، این عبدالله است که بر مقدرات صلح کاملاً حاکم است و از طریق ساختاری به نام شورای عالی مصالحه‌ی ملی در این زمینه اعمال صلاحیت می‌کند. با این وصف، عبدالله با گذشت بیش از شش ماه از انفاذ توافق‌نامه‌ی سیاسی، تاکنون موفق به تشکیل این شورا نشده است. این ناکامی، صرف نظر از این که معلول چه عواملی است، ضعف و سستی عبدالله را بر آفتاب و از او در سپهر سیاست یک چهره‌ی منفعل و بی‌برنامه ترسیم می‌کند.

دولت افغانستان در حال حاضر در پیوند به روند صلح با خلاء تصمیم‌گیری سازمانی روبه‌رو است. به حکم توافق‌نامه‌ی سیاسی ۲۸ ثور، نه نهاد ریاست جمهوری مجاز به تصمیم‌گیری در پیوند به صلح است و نه هم تصمیم‌یک‌تنه و فردی عبدالله اعتبار لازم را دارد. طبق این توافق‌نامه، باید شورای عالی مصالحه‌ی ملی با رأی اکثریت اعضا نسبت به هر اقدامی در پیوند به صلح تصمیم بگیرد. بنابراین، تصمیم عبدالله لزوماً منعکس‌کننده‌ی رأی این شورا نیست.

خلاء تصمیم‌گیری سازمانی باعث شده است که مواضع ارگ و سپیدار در قبال صلح، در موارد زیادی، متناقض بنماید. ادبیات ارگ در برابر طالبان کماکان تند و تهاجمی است. در سپیدار این ادبیات نسبتاً نرم و آشتی‌جویانه است. طالبان از دید ارگ در پشت کلیه‌ی ناامنی‌ها و حملات تروریستی قرار دارند؛ اما سپیدار با این صراحت لهجه، طالبان را عامل این حملات نخوانده است. هم‌چنان دو طرف دربار‌ی روند مذاکرات دوحه نیز نگاه متناقض دارند. هیأت مذاکره‌کننده که زیرمجموعه‌ی شورای عالی مصالحه‌ی ملی به رهبری عبدالله است، می‌گوید که اخیراً پیش‌رفت‌هایی برای شکستن بن‌بست مذاکرات صورت گرفته است؛ اما جانب ارگ می‌گوید که هنوز هیچ پیش‌رفتی به میان نیامده و بن‌بست مذاکرات کماکان پابرجا است. این تناقض‌گویی و نبود ادبیات یک‌دست در حوزه‌ی جمهوری‌ناشی از خلاء تصمیم‌گیری سازمانی است و مسوول نخست آن هم عبدالله است که در تشکیل شورای عالی مصالحه‌ی ملی تا این دم ناکام بوده است.

دسته‌ی غنی با استفاده از این خلاء پیوسته در حال نفوذ در روند مذاکرات صلح و تأثیرگذاری روی این روند بوده است. این کار با تماس مستقیم با اعضای هیأت مذاکره‌کننده و هم‌چنان از طریق مأموران دولتی که عضو این هیأت هستند، انجام شده است. گفته می‌شود که محمدمعصوم استانکزی در سفری که چندی پیش به کابل داشت، جزئیات آخرین پیش‌رفت‌ها در زمینه‌ی صلح را با غنی شریک کرده است. این کار تاکنون به صورت رسمی تأیید نشده است. با این وصف، ارگ گفته است که توافقات استانکزی با مولوی عبدالحکیم برای عبور از بن‌بست مذاکرات را تأیید نمی‌کند و با آن مخالف است. معنای ضمنی این سخن آن است که غنی حاضر به پذیرش هر نوع توافق صلح و شرایط طالبان نیست و برای خود در برابر تصمیم هیأت مذاکره‌کننده و در نهایت شورای عالی مصالحه‌ی ملی به رهبری عبدالله، حق وتو قایل است.

جای تردیدی نیست که اعلامیه‌های اتحادیه‌ی اروپا، بریتانیا و آمریکا پیوند وثیق با موضع‌گیری تازه‌ی ارگ در پیوند به پیش‌رفت‌های احتمالی مذاکرات در دوحه دارد. اتحادیه‌ی اروپا، بریتانیا و آمریکا با تأکید بر تشکیل فوری شورای عالی مصالحه‌ی ملی، به صورت غیرمستقیم به غنی یادآوری کرده‌اند که مطابق توافق‌نامه‌ی سیاسی، حق وتو ندارد و در امور صلح باید پیرو عبدالله باشد. پیام دیگر این اعلامیه‌ها آن است که موضع ارگ لزوماً بازتاب‌دهنده‌ی موضع حوزه‌ی جمهوری‌داری در پیوند به صلح نیست و از این رو آن‌ها نمی‌توانند پشت آن بیایند. موضع این اعلامیه‌ها از آن رو حایز اهمیت است که از یک‌طرف توافق‌نامه‌ی سیاسی ۲۸ ثور را مرجع قرار می‌دهد و از طرف دیگر قلمرو تلاش احتمالی غنی برای نفوذ در مذاکرات با انگیزه‌ی حفظ قدرت را مرزگذاری می‌کند. حالا نوبت عبدالله است که از حالت انفعالی بیرون شود و برای تشکیل شورای عالی مصالحه‌ی ملی و آغاز به کار آن هرچه زودتر اقدام کند.

یک ماه پس از حمله به کوثر دانش؛ از پیش رفت در تحقیقات به خانواده‌های قربانیان اطلاع داده نشده است

۸صبح، کابل: کمیسیون مستقل حقوق بشر با نشر اعلامیه‌ای به نقل از خانواده‌های قربانیان حمله بر آموزشگاه کوثر دانش گفته است که با گذشت بیش از یک ماه از حمله بر این مرکز آموزشی، هنوز از پیش‌رفت یا دست‌آورد تحقیقات درباره این حمله اطلاعی به خانواده‌های قربانیان داده نشده است.

حمله بر مرکز آموزشی کوثر در منطقه دشت‌برچی از مربوطات حوزه سیزدهم امنیتی شهر کابل در سوم عقرب انجام شد. در این حمله ده‌ها تن از جمله دانش‌آموزان کشته و زخمی شدند.

کمیسیون مستقل حقوق بشر گفته است که در چهارم ماه جاری با خانواده‌های قربانیان این حادثه دیدار کرده است.

طبق اعلام کمیسیون مستقل حقوق بشر، تاکنون خانواده‌های قربانیان این حادثه نمی‌دانند که عامل کشتار فرزندان‌شان چه کسانی بوده‌اند.

این نهاد از ارگان‌های امنیتی، عدلی و قضایی خواسته است که عاملان حمله را شناسایی و عدالت را برای بازمانده‌گان تأمین کنند.

کمیسیون مستقل حقوق بشر شنیدن صدای خانواده‌های قربانیان را مهم خوانده و گفته است که نهادی مسوول مکلفیت دارند که پیام آن‌ها را بشنوند و به خواست‌های‌شان رسیده‌گی کنند.

والی بامیان:

مراکز آموزشی هدف بعدی تروریستان است

۸صبح، بامیان: مسوولان محلی بامیان با گذشت چهار روز از انفجارهای مرگبار عصر روز سه‌شنبه، چهارم قوس در مرکز این ولایت، می‌گویند که هنوز تحقیقات از نزد چهار فردبازداشت شده در پیوند به این رویدادها جریان دارد.

سید انور رحمتی، والی بامیان پیش از چاشت روز شنبه، هشتم قوس، در یک نشست خبری با مسوولان امنیتی این ولایت حضور یافت و گفت، بر بنیاد گزارش‌هایی که اداره محلی از مراجع امنیتی مرکز دریافت کرده است، مراکز آموزشی در این ولایت هدف بعدی اجرای حملات تروریستی است.

والی بامیان در رابطه به هویت و نام‌های بازداشت شده‌ها چیزی نگفت؛ اما افزود که این افراد باشنده‌گان ولایت‌های کابل، سمنگان، پنجشیر و بامیان هستند.

به گفته‌ی والی بامیان، «سرنخ‌های بسیار جدی» به دست آمده است اما به‌خاطر حساسیت قضیه و پیچیده‌گی رویدادهای انفجاری شهر بامیان، هنوز زود است که معلومات قطعی در اختیار رسانه‌ها قرار داده شود.

وی هم‌چنان گفت که این افراد روز جمعه،

مجلس روند رای اعتماد به اعضای کابینه را امروز از سر می‌گیرد

۸صبح، کابل: فرزانه کوچی، عضو مجلس نماینده‌گان می‌گوید که روند رای اعتماد و ارائه برنامه‌های اعضای کابینه به این مجلس روز یکشنبه، نهم قوس از سر گرفته می‌شود. بانو کوچی گفت که این تصمیم در مجلس عمومی که روز شنبه، هشتم قوس برگزار شد، گرفته شده است. از جانب دیگر، مجلس نماینده‌گان در نشست روز یکشنبه سند بودجه وسط سال را نیز تأیید کرده است.

طبق این تصمیم، روند ارائه برنامه‌های نامزدوزیران از روز یکشنبه، نهم قوس از سر گرفته می‌شود. مجلس نماینده‌گان در چهارم قوس روند رای اعتماد به اعضای کابینه را متوقف کرد.

این تصمیم در پی اظهارات امرالله صالح، معاون اول ریاست جمهوری در نشست ژنو در مورد دخیل بودن شماری از اعضای مجلس نماینده‌گان در فساد گرفته شد.

مجلس نماینده‌گان قبلاً هشدار داده بود تا زمانی که صالح اسناد ارائه نکند، روند رای‌دهی به اعضای کابینه را متوقف می‌کند.

این مجلس هم‌چنان طرح وادار کردن امرالله صالح را به استعفا از سوی رییس جمهور غنی پیش‌کش کرده بود.

فرزانه کوچی، عضو مجلس نماینده‌گان

فرزانه کوچی گفت که دیدگاه شماری از اعضای مجلس نماینده‌گان به شمول خود او این بوده است که روند رای اعتماد از سر گرفته شود. به گفته او، کابینه نباید قربانی تنش‌های اخیر شود و برای مدیریت بهتر و ارائه خدمات، روند رای اعتماد به کابینه از سر گرفته شود.

از جانب دیگر، محمداشرف غنی، رییس جمهور با هیأت اداری مجلس نماینده‌گان دیدار کرده است. بانو کوچی گفت که رییس جمهور در این دیدار گفته است که اظهارات اخیر بازتاب‌دهنده دیدگاه او نبوده است.

طبق اعلام ارگ، در دیدار رییس جمهور با هیأت اداری مجلس نماینده‌گان، روی هم‌آهنگی بین دو قوه دولت گفت‌وگو شده است.

رییس جمهور از تأیید صلاحیت ۱۰ عضو کابینه از سوی مجلس نماینده‌گان سپاس‌گزاری کرده است.

طبق اعلام ارگ، در این دیدار روی یک سلسله راهکارها نیز توافق شده است.

پیش‌تر حمدالله محب، مشاور امنیت ملی نیز با میر رحمان رحمانی، رییس مجلس نماینده‌گان و فضل‌هادی مسلم‌یار، رییس مجلس سنا دیدار کرده بود.

موج دوم کرونا؛ مرگ ۱۲ بیمار و ثبت ۱۲۱ مورد جدید ابتلا

۸صبح، کابل: وزارت صحت عامه اعلام کرد که در شبانه‌روز گذشته ۱۲ بیمار کرونایی در کشور جان باخته و ۱۲۱ بیمار جدید شناسایی شده‌اند. طبق اعلام این وزارت، در ۲۴ ساعت گذشته ۸۷۳ نمونه مشکوک به کرونا در لابراتوارهای کشور بررسی شده است.

هم‌چنان در شبانه‌روز گذشته ۳۴۹ بیمار کرونایی صحت‌یاب شده‌اند.

با این حساب، شمار مجموعی مبتلایان به کرونا در کشور به ۴۵ هزار و ۹۶۳ تن رسیده است.

از این میان، تاکنون یک هزار و ۷۵۲ تن جان باخته و ۳۶ هزار و ۶۴۴ تن دیگر بهبود یافته‌اند.

با شیوع موج دوم کرونا در کشور موارد ابتلا و مرگ‌ومیر ناشی از آن افزایش یافته است.

حسین غوش

منابع آگاه از مذاکرات دوحه می‌گویند که توافق میان هیأت‌های مذاکره‌کننده دولت طالبان روی کارشویه نهایی شده بود، اما ارگ در آخرین لحظات همه چیز را به هم زده است. براساس معلومات منابع معتبر، هیأت طالبان پس از چانه‌زنی‌های زیاد توافق کرد که هم‌زمان با توافق‌نامه دوحه، «اعلامیه کابل و واشنگتن برای رسیدن به صلح»، «خواست مردم افغانستان»، «خواست سازمان ملل» و «اراده طرفین» را به عنوان اساس مذاکرات بپذیرد. هرچند بیشتر اعضای هیأت دولت نیز با این موارد توافق کرده‌اند و حتی توافق‌نامه آماده امضا بوده است، اما ارگ در آخرین لحظات، رییس هیأت و یک فرد برجسته دیگر را به کابل فرا خوانده و با این شیوه از توافق مخالفت کرده است.

رییس جمهور غنی از هیأت دولت خواستار اصلاح برخی از گزینه‌ها شده است. گفتنی است که پس از به هم خوردن این توافق، طالبان پافشاری بر مواضع‌شان در میز مذاکرات را بیشتر ساخته‌اند و در میان اعضای هیأت دولت نیز اختلاف نظرها شکل گرفته است. افزون بر این، برخی از سازمان‌ها و کشورهای خارجی نیز از اقدام ارگ متاثر شده و گفته‌اند که برای تصمیم‌گیری در مورد صلح، باید کار کمیته رهبری و مجمع عمومی شورای عالی مصالحه ملی هرچه زودتر آغاز شود. این همه در حالی است که طالبان اعلام کردند روی کارشویه ۲۱ ماده‌ای مذاکرات در هفدهم ماه جاری میلادی میان دو طرف در حضور دولت قطر توافق شده است. هیأت دولت اما می‌گوید که مقدمه طرزالعمل نیازمند بحث بیشتر است و توافق تنها پس از نشست عمومی و تأیید دو هیأت، نهایی می‌شود.

پس از دو ماه چانه‌زنی بر سر کارشویه مذاکرات بین‌الافغانی، ارگ در آخرین دقایق مانع امضای توافق حاصل شده میان هیأت‌های دولت و طالبان شده است. هیأت مذاکره‌کننده طالبان هم‌زمان با آغاز مذاکرات، تنها بر «توافق‌نامه دوحه» به عنوان مبنای مذاکرات تأکید داشت. هرچند اعضای هیأت مذاکره‌کننده دولت بارها گزینه‌هایی، از جمله «اعلامیه مشترک کابل و واشنگتن برای رسیدن به صلح» و «قطع‌نامه لویه‌جرگه مشورتی صلح» را روی میز گذاشت، اما طالبان با آن مخالفت کردند. هیأت مذاکره‌کننده طالبان استدلال داشت که این گروه در بیشتر از موارد، به ویژه اعلامیه کابل و واشنگتن نقش نداشته و لویه‌جرگه مشورتی نیز شکل

توافقات دوحه؛

هیأت دولت به دو اردوگاه تقسیم شده است

روز چهارشنبه، پنجم قوس، برخلاف گفته‌های اعضای هیأت دو طرف، در یک نشست خبری گفت که هیچ پیش‌رفتی در مذاکرات دوحه حاصل نشده و خواست طالبان برای شکست بن‌بست «خلاف قانون» اساسی است. وی افزود که دولت طرف اصلی مذاکرات است، اما طالبان را «گروه» خواند. به گفته‌ی آقای صدیقی، قرار نیست دولت به هر خواست گروه طالبان تن بدهد و حتی حاضر نیست که «حذف نام نظام» جمهوری اسلامی را به خواست گروه طالبان بپذیرد.

منابع معتبر در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح تصریح می‌کنند که بیشتر اعضای هیأت مذاکره‌کننده دولت با این تصمیم ارگ مخالف بودند، اما با وجود آن، «گروه کوچکی» در هیأت که به ارگ تمایل دارد، این موضع را به طالبان ارایه کرده است. به گفته‌ی منابع، این مسایل حتی به جنجال‌ها میان اعضای هیأت دولت منجر شده است و برخی از آن‌ها معتقدند که با آنان مشوره نمی‌شود. با این حال، اعضای هیأت منتظر پاسخ طالبان ماندند تا پیشنهادشان را ارایه کنند. قاعده بر این است که اگر یک طرف پیشنهاد طرف دیگر را رد کند، باید خود به جای آن پیشنهادی ارایه کند. هیأت مذاکره‌کننده طالبان اما در برگشت، گزینه‌ها را به «درخواست سازمان ملل» و «اعلامیه کابل و واشنگتن» کاهش داد. زمانی که هیأت دولت به توافق پیش‌تر اشاره کرده، اعضای هیأت مذاکره‌کننده طالبان گفته‌اند که دیگر آن حرف‌ها گذشته است و بدین ترتیب شرایط را سخت گرفته‌اند. با این حال، قطر گفته است که می‌تواند طالبان را دوباره به همان توافق قبلی برگرداند، اما ارگ تصریح کرده است که باید موارد پیشنهادی پذیرفته شود و در غیر آن، توافق صورت نگیرد.

منابع می‌گویند که این توافق با تسهیل قطر، امریکا و برخی دیگر از کشورها حاصل شده بود، اما پس از اختلاف ارگ، این کشورها بدین نتیجه رسیدند که باید کمیته رهبری و مجمع عمومی شورای عالی مصالحه ملی برای تصمیم‌گیری در مورد صلح بین‌الافغانی هرچه زودتر تشکیل شود. به همین دلیل نماینده‌گی‌های اتحادیه اروپا، بریتانیا و امریکا با نشر اعلامیه‌هایی، خواستار نهایی شدن هرچه سریع‌تر تشکیل شورای عالی مصالحه ملی شدند. ارگ نیز تصریح می‌کند که تلاش‌ها

«سفارشی» داشته است. از سویی هم، هیأت دولت اعتقاد داشت که حکومت در توافق‌نامه دوحه نقشی نداشته است و آن را به تنهایی نمی‌پذیرد. سرانجام دو طرف به گونه‌ی غیررسمی تأیید کردند که مذاکرات با بن‌بست روبه‌رو شده است. پس از چانه‌زنی‌های دوام‌دار، هیأت‌های مذاکره‌کننده دولت و طالبان روی برخی از موارد برای تهیه کارشویه توافق کردند. منابع آگاه از این مذاکرات به روزنامه ۸صبح می‌گویند که طالبان پس از روزها بحث و سرانجام با پادرمیانی امریکا، قطر و پاکستان، حاضر شدند گزینه‌های هیأت دولت را بپذیرند. این گروه اما تصریح کرده است که باید در گزینه‌های ارایه شده، اصلاحات اعمال شود. به گفته‌ی منابع، هیأت طالبان هم‌زمان با توافق‌نامه دوحه، از گزینه «خواست مردم افغانستان در لویه‌جرگه مشورتی صلح»، تنها با «خواست مردم افغانستان» آن موافقت کرد، زیرا هیأت این گروه لویه‌جرگه مشورتی صلح را «سفارشی» خوانده است.

افزون بر این، هیأت مذاکره‌کننده طالبان «قطع‌نامه ۱۳۲۵ شورای امنیت» را با «درخواست سازمان ملل متحد» تعدیل کرد و «اراده طرفین» را جای‌گزین «اراده دولت افغانستان و گروه طالبان» ساخت. بیشتر اعضای هیأت دولت پس از گفت‌وگوها با این گزینه‌ها توافق کردند. حتی اعضای هیأت دو طرف به محض این کار در گفت‌وگو با روزنامه ۸صبح تأیید کردند که پیش‌رفت حاصل شده و «بن‌بست شکسته است». منابع آگاه نیز تأیید می‌کنند که هیأت‌های مذاکره‌کننده دو طرف توافق کامل را حاصل کرده بودند و همه چیز آماده امضا بوده است، اما ارگ در آخرین لحظات دستور داده است که این توافق انجام شود.

رییس جمهور غنی در ادامه معصوم استانکزی، رییس هیأت مذاکره‌کننده دولت و عبدالسلام رحیمی، معاون شورای عالی مصالحه ملی و نماینده ویژه رییس جمهور در امور صلح را به کابل فرا خواند. این دو عضو هیأت با پرواز چارتر به کابل آمدند. ارگ به این دو عضو هیأت گفته است که باید «قطع‌نامه شورای امنیت»، «خواست مردم در لویه‌جرگه مشورتی صلح» و «اراده دولت و گروه طالبان» به گونه‌ی صریح در توافق ذکر شود. صدیق صدیقی، سخنگوی ارگ ریاست جمهوری، نیز

قانون امضای الکترونیکی؛

اجرای این قانون چه تحول و سهولت‌هایی در نحوه معاملات ایجاد می‌کند؟

«معلومات به شکل الکترونیک است که با پیام معلوماتی منضم (ضمیمه شده) یا به گونه منطقی متصل شده یا در آن موجود باشد و جهت شناسایی امضاکننده، پیام معلوماتی استفاده گردیده و موافقت امضاکننده پیام معلوماتی را نشان می‌دهد.»

معامله و معامله الکترونیکی

مطابق ماده‌های ۱۷ و ۱۸ قانون معاملات و امضای الکترونیکی، معاملات و امضای الکترونیکی اجراءات یا مجموعه‌ای از اجراءات اداری، تجارتي و یا مدنی است که میان دو طرف یا بیشتر از دو طرف به منظور ایجاد تعهد بر یک طرف یا ایجاد تعهدات متبادل میان بیشتر از یک طرف، صورت می‌گیرد و معاملات الکترونیکی نیز هر نوع معامله‌ای است که به وسیله پیام معلوماتی میان طرف‌ها به طور کلی یا جزئی منعقد یا اجرا می‌شود.

در همین حال شماری از آگاهان حقوقی، تصویب و اجرائی شدن این قانون را به نفع دولت می‌دانند. وحیدالله فرزه‌ای، عضو اتحادیه حقوق‌دانان افغانستان، در صحبت با روزنامه ۸صبح گفت که برای استفاده از تکنولوژی و معاملات الکترونیکی، نیاز است نخست قوانین آن تصویب و نافذ شود. وی بیان کرد که در حال حاضر دولت افغانستان در بخش معاملات تجارتي، حکومت‌داری و اجراءات اداری مشکلات زیاد دارد، اما تا کنون قوانین لازم وجود ندارد. او گفت: «ایمیل‌ها و به رسمیت شناختن ایمیل و تصدیق مراجع معتبر به اسناد نیاز دارد که براساس اسناد از تکنولوژی استفاده کنیم. این قانون به نفع افغانستان است.» او اما تصریح کرد که روند اجرای این قانون باید متصل به یک سلسله آموزش‌ها و آگاهی‌های عامه باشد. به گفته‌ی او، اکثر مردم افغانستان به ویژه کسانی که از این قانون استفاده می‌کنند، معلومات موثر ندارند، از این رو نهادهای مسوول باید در این مورد به شهروندان معلومات دهند و آگاهی‌دهی کنند.

افغانستان در حالی قانون معاملات و امضای الکترونیکی را تصویب و نافذ کرده است که پیش از این بیش از ۱۰۰ کشور جهان این قانون را اجرائی کرده‌اند. براساس معلومات، با اجرائی قانون فساد کاهش یافته و روابط و معاملات بهبود یافته است.

کابینه پس از پانزده سال بی‌سرنوشتی قانون معاملات و امضای الکترونیکی، در سوم سنبله سال جاری این قانون را تأیید و تصویب کرد. مسوولان وزارت مخابرات و تکنولوژی معلوماتی، هدف این

عبدالحمید حسینی

قانون را فراهم کردن زمینه ایجاد چارچوب قانونی برای معاملات الکترونیکی و امضای الکترونیکی می‌دانند. به گفته نصرالله نصرت ناصری، سخنگوی وزارت مخابرات و تکنولوژی معلوماتی، قانون معاملات و امضای الکترونیکی در روشنایی اصول رهنمودی ملل متحد تهیه شده است و با اجرائی شدن آن، سهولت‌های لازم را در عرصه‌های حکومت‌داری، خوب، رشد اقتصادی، اقتصاد پویا، کاهش فساد اداری، اعتباردهی بین‌المللی به معاملات تجارتي و تحول و تغییر به سوی توسعه‌یافته‌گی فراهم کرده است. در همین حال شماری از کارشناسان مسایل حقوقی نیز تصویب این قانون را به نفع دولت می‌دانند و می‌گویند که با تطبیق آن زمینه حکومت‌داری خوب فراهم شده و فساد کاهش خواهد یافت.

نصرت ناصری، سخنگوی وزارت تکنولوژی معلوماتی، می‌گوید که قانون معاملات و امضای الکترونیکی به مثابه «قانون مادر»، راه‌گشای انقلاب دیجیتالی و معلوماتی در کشور است. این قانون حدود سه ماه پیش تصویب شده و اخیراً توسط وزارت عدلیه در جریده رسمی به نشر رسیده است. آقای ناصری افزود که قانون معاملات و امضای الکترونیکی دارای شش فصل و ۳۲ ماده است. به گفته‌ی وی، با تصویب این قانون، افغانستان رسماً به کاروان دیجیتالی جهان پیوسته و با اجرائی شدن آن زمینه رشد اقتصاد دیجیتالی، حکومت‌داری دیجیتالی و رفتن به یک

جامعه معلوماتی به صورت بنیادین مهیا شده است. مسوولان وزارت مخابرات تصریح می‌کنند که این قانون در روشنایی اصول رهنمودی ملل متحد از جمله قانون نمونه امضای الکترونیکی، قانون نمونه تجارت الکترونیکی و کنوانسیون ملل متحد در مورد استفاده از مراسلات الکترونیکی در قراردادهای بین‌المللی، تهیه شده است.

آقای ناصری می‌گوید که با تطبیق و اجرائی شدن این قانون، چارچوب قانونی برای معاملات الکترونیکی و امضای الکترونیکی، اعتباردهی به معاملات الکترونیکی، امضای الکترونیکی و مراسلات الکترونیکی، فراهم کردن زمینه‌ی گسترش معاملات و مراسلات الکترونیکی و فراهم کردن زمینه‌ی توسعه و رشد ایکوسیستم دیجیتالی، ایجاد و فراهم خواهد شد. از سویی هم به گفته این وزارت، با اجرائی شدن این قانون، زمینه خوبی برای مبارزه با فساد اداری، مبارزه با کندکاری و رفتن به سمت یک جامعه مدرن و کارا هموار خواهد شد. قانون معاملات و امضای الکترونیکی روی چهار

اصل اساسی (عدم تبعیض در مقابل معاملات، امضا و مراسلات الکترونیکی، بی‌طرفی تکنولوژی، معادلات کاربردی و اصل استفاده داوطلبانه) بنا نهاده شده و این قانون در تمامی بخش‌های دولتی و شخصی چون حکومت‌داری الکترونیکی، تبادل پیام معلوماتی، امضای الکترونیکی، تصدیق الکترونیکی، بانک‌داری، خرید و فروش آنلاین، پرداخت‌ها و گمرکات قابل تطبیق بوده و در امر شفاف‌سازی کارهای اداری، سرعت عمل و مبارزه با فساد موثر است.

با این همه مسوولان وزارت مخابرات تصریح می‌کنند که این قانون به طور معمول ساحه کاربردی معاملات و امضای الکترونیکی اشخاص حقیقی و حقوقی را تعریف می‌کند، اما در زمینه‌ی فعالیت‌های تجارتي یا غیرتجاری کاربرد مشخصی ارایه نمی‌کند.

امضای الکترونیکی چیست؟

در جریده‌ی رسمی‌ای که از سوی وزارت عدلیه به نشر رسیده، در مورد امضای الکترونیکی آمده است:

فصل تازه‌ی کشتار

چنین حملات مرگباری بزنند. حملات انتحاری شیوه‌ی جنگ طالبان با حکومت افغانستان بوده و است. ایجاد ارباب و ترس، همیشه کار طالبان و گروه‌های هم‌سو با آنان بوده است.

طالبان ظاهراً بعد از انتخاب‌شدن جو بایدن به عنوان رییس جمهور ایالات متحده آمریکا، به این فکر می‌کنند که ممکن است بایدن از این توافق با بیرون بکشد. زیرا توافق ایالات متحده آمریکا با طالبان بیش‌تر نوعی برنامه‌ی کمپاین دونالد ترامپ بود تا یک توافق جامع و پایدار، برای همین بسیار با شتاب، به سود طالبان و به ضرر کابل، جمهوری و یک جامعه‌ی دموکراتیک انجام شده است. بنابراین طالبان برای ماندن ایالات متحده آمریکا در آن توافق‌نامه و بر مبنای آن ادامه‌ی مذاکرات صلح، گزینه و راه دیگری جز توسل به خشونت، حملات انتحاری و ایجاد رعب و وحشت ندارند. به نظر آنان ایجاد رعب و وحشت ممکن است ایالات متحده و کابل را وادار به یک توافق ضعیف به سود طالبان کند. این سخت سری و قساوت طالبان در ۱۹ سال پسین نتیجه‌ی قانع‌کننده برای طالبان داشته است. نتیجه‌اش توافق آنان با ایالات متحده آمریکا است.

به کاهش خشونت‌ها در افغانستان، گاهی نه تنها مسوولیت حملات مرگبار و تروریستی را بر عهده نمی‌گیرند؛ بلکه آن‌را محکوم هم می‌کنند. آنان مسوولیت حمله بر آموزشگاه کوثر و دانشگاه کابل را بر عهده نگرفتند؛ اما دولت افغانستان گفت که هر دو حمله کار طالبان است.

تا قبل از انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده آمریکا، خشونت در شهرهای بزرگ از جمله کابل اندکی کاهش یافته بود، حداقل کابل در جریان این توافق هر روز گواه سه رویداد تروریستی و جنایی نبود. اما پس از روی کار آمدن جو بایدن برنامه‌ی طالبان ظاهراً عوض شده است. بعد از روی کار آمدن بایدن در ایالات متحده آمریکا، روی کرد طالبان نسبت به جنگ افغانستان به کلی تغییر کرده است. زیرا در روزهای اخیر پایتخت، ولایت بامیان، ولایت هلمند و دیگر ولایت‌های کشور مورد حملات انتحاری قرار گرفته است. در اغلب ولایت‌های کشور طالبان تحرک و خشونت خود را افزایش داده‌اند. هرچند طالبان مسوولیت بسیاری از حملات مرگبار را بر عهده نمی‌گیرند؛ اما واقعیت این است که در افغانستان فقط طالبان قادر هستند که دست به

است، علامت رجعت طالبان به روی کرد نخستین و اصلی‌شان که همانا ایجاد ترس و وحشت در میان مردم است، می‌باشد. حملات انتحاری روزهای اخیر نشان‌دهنده‌ی پشت‌کردن طالبان به توافق‌شان با ایالات متحده آمریکا است.

گروه طالبان از توافق با ایالات متحده آمریکا خرسند به نظر می‌رسید. برداشت طالبان از توافق دوحه، پیروزی و غلبه بر نیروهای خارجی و ارتش افغانستان بود. چون آنان در آن توافق امتیاز زیادی به دست آورده بودند و مهم‌ترین امتیازشان کسب مشروعیت داخلی، منطقه‌ای و جهانی بود. زیرا ایالات متحده آمریکا، یعنی ابرقدرت جهان که برای نابودی القاعده و طالبان در افغانستان لشکر ریخته بود، سر میز مذاکره حاضر شد و با آنان گفت‌وگو کرد. برای همین آنان خوشبین بودند تا دونالد ترامپ بار دیگر رییس جمهور ایالات متحده آمریکا شود و صلحی را که مورد نظر طالبان و ترامپ بود، در افغانستان برقرار سازد. طالبان که یک گروه غیردموکراتیک اند و هیچ‌گاه از حمله بر اماکن عمومی، مساجد، مکان‌های آموزشی و اکادمیک دریغ نکردند و پشیمان نیستند، بعد از توافق با ایالات متحده آمریکا و دادن تعهد

به نظر می‌رسد که گروه طالبان دوباره تغییر موضع داده است و بر خلاف امضای توافق‌نامه با آمریکا و متعهدشدن به کاهش خشونت‌ها در شهرهای بزرگ، حملات مرگبار بر شهرها،

حبیب حمیدزاده

اماکن عمومی و کشتار مردم بی‌گناه را از سر گرفته است. چون در هفته‌های اخیر کابل گواه چندین حمله‌ی تروریستی بوده است. در این اواخر روزی نیست که کابلیان هدف اختطاف، دزدی، قتل، تجاوز و ترور قرار نگیرند. کابل در هفته‌های اخیر گواه رویدادهای تروریستی، جنایی، اختطاف و تجاوزهای جنسی بوده است. از این جهت پایتخت و بیش‌تر ولایت‌های کشور روزها و شب‌های سختی را پشت سر می‌گذرانند. در هفته‌های اخیر تقریباً کابل هر روز شاهد حملات انتحاری بوده است. تا جایی که در روز هشتم قوس، کابل گواه دو حمله‌ی انتحاری بود. به تاریخ ۴ قوس حمله‌ی مرگبار در ولایت بامیان صورت گرفت که در آن ۱۵ تن کشته و ۶۰ تن زخمی شدند. فردای آن روز، دوباره در شهر بامیان انفجاری صورت گرفت. چندی پیش، شلیک راکت‌ها بر شهر کابل جان چند نفر را گرفت و چندین نفر را زخمی ساخت. بر اساس گزارش‌ها از تازه‌ترین جلسه‌ی شش‌ونیم صبح معاون اول ریاست جمهوری، کابل در ۴۸ ساعت گذشته شاهد ۹ حادثه بوده که از میان این ۹ حادثه، ۷ رویداد آن جنایی و دو رویداد آن تروریستی بوده است. این ۹ حادثه در اطراف ارگ رخ داده است و نیروهای امنیتی آن‌را برای معاونیت اول ریاست جمهوری گزارش کرده‌اند. شبیه به این و حتی خون‌بارتر از این رخ داده‌ها، در ولایات و ولسوالی‌های دور دست کشور حملاتی انجام شده است که متأسفانه هیچ‌گاه در جلسات شش و نیم صبح یا دیگر جلسات تأثیرگذار مطرح نمی‌شود. اوضاع و رویدادهای خونینی که این روزها در کابل و ولایات کشور رخ می‌دهد و حاکم

نقش تدارکات الکترونیک در کاهش فساد اداری

مرتضی محقی، استاد دانشگاه و دانشجوی دکتری حقوق خصوصی - murtaza.mohiqi@gmail.com

انجام خریدهای دولتی به صورت صحیح و اصولی نیازمند عدم تبعیض، رعایت انصاف و شفافیت در بازار است که با استقرار این سامانه تحقق می‌یابد. مطالعات بهینه کاوی، به صورت گسترده در خصوص نمونه‌های موفق این سیستم در سراسر دنیا (اتحادیه‌ی اروپا، آمریکا، کوریای جنوبی، هند، انگلیس، ترکیه، کانادا، ایتالیا و...) انجام شده است. حدود ۹۰ درصد کل خریدها در قالب سیستم تدارکات الکترونیک انجام شده است. پیاده‌سازی سیستم‌های تأمین و تدارکات الکترونیک در کشورهای چون کوریای جنوبی و مکزیک نشان می‌دهد که چگونه استفاده از تکنولوژی‌های اطلاعاتی جدید، ما را در جلوگیری و کنترل فساد در تأمین و تدارکات عمومی یاری می‌رساند.

نتیجه‌گیری

طراحی و ایجاد سیستم‌های تأمین و تدارکات الکترونیک از طریق کاهش دخالت عوامل انسانی و بهبود امنیت و نظارت سیستم‌های ارتباطی مبتنی بر وب، می‌تواند میزان فساد اداری را در افغانستان به صورت قابل توجهی کاهش و شفافیت و پاسخ‌گویی دولت‌ها را در معاملات تجاری و فعالیت‌های اقتصادی دستگاه‌های اجرایی افزایش دهد.

منبع‌ها

۱. مهسا صالحی، سعید زرنی، تأمین و تدارکات الکترونیک در مبارزه با فساد اداری، فصل‌نامه‌ی رسالت مدیریت دولتی، ۱۳۹۲.

2. OECD, A. (2005), Fighting Corruption and Promoting Integrity in Public Procurement, Organization for Economic Co-operation and Development, Paris.

۱۷ درصد شرکت‌هایی که تاکنون سیستم‌های تدارکات و منبع‌یابی الکترونیک را نخریده‌اند در سال بعد این اقدام را انجام خواهند داد و برای این بازار رشد ۱۲ درصدی را پیش‌بینی کرده‌اند. گروه تحقیقاتی IPRG در مطالعه‌ای در سال ۲۰۰۶ در رابطه با پروژه‌های تدارکات الکترونیک در استرالیا اعلام کرد که در مقایسه با بررسی‌های سال ۲۰۰۴، پیاده‌سازی‌های تدارکات الکترونیک از نظر برآورده‌سازی اهداف و محدوده گسترش یافته است و سازمان‌های بیش‌تری سیستم‌هایی را پیاده کرده‌اند که کل عملیات سازمان را در بر گرفته و محدوده‌ی وسیع‌تری از عملیات و فعالیت‌های تدارکات الکترونیک را شامل می‌شود. سازگاری با این تغییرات و به دنبال آن مسأله‌ی یک‌پارچه‌گی نرم‌افزار و کاتالوگ‌ها و همگون‌سازی فرهنگ سازمانی با این تغییرات عمده، به چالش قابل توجهی برای سازمان‌ها تبدیل شده است. بر اساس آمارهای ارائه‌شده، این نرم‌افزارها نقش و اهمیت فوق‌العاده راهبردی در سازمان‌ها دارد و استفاده از آن‌ها مدیریت اطلاعات درون سازمان‌ها را به نحو قابل ملاحظه‌ای بهبود بخشیده و تعداد کارمندان را کاهش داده است. از طرف دیگر، برخی سازمان‌ها اعلام کرده‌اند که ناچار به آموزش افراد با تخصص‌های جدید در زمینه‌ی تهیه و تدارکات الکترونیک شده‌اند.

خریدهای انجام‌شده توسط بخش دولتی، سهم قابل ملاحظه‌ای از تولید ناخالص داخلی هر کشور را به خود اختصاص می‌دهد. برای مثال در اقتصاد اتحادیه‌ی اروپا این سهم معادل ۱۶ درصد است. این خریدها ابزاری برای پشتیبانی از سیاست‌های اقتصادی یک کشور محسوب می‌شود، بنابراین باید به نحو مناسبی در قالب یک‌پارچه مدیریت و ساماندهی شود.

خدمات بخش دولتی از موسسات خصوصی طراحی شده است. در حقیقت تأمین و تدارکات الکترونیک به معنای یک‌پارچه‌گی و مدیریت الکترونیک در انجام کلیه‌ی فعالیت‌ها، شامل درخواست خرید، تأیید، سفارش، تحویل و پرداخت بین خریدار و تأمین‌کننده است.

به کارگیری از سیستم تأمین و تدارکات الکترونیک موجب بالا رفتن قدرت انتخاب، سریع‌تر شدن شناسایی و انتخاب تأمین‌کننده، منطقی‌کردن و مدیریت ارتباط با تأمین‌کننده و نیز کاهش بروکراسی، کاهش سوء استفاده و تقلب به همراه بالا رفتن کیفیت محصولات و کاهش معاملات و در نتیجه سودآوری بیش‌تر در امر تهیه و تأمین تدارکات می‌شود.

خرید با استفاده از پشتیبانی الکترونیک که تحت عنوان تدارکات الکترونیک شناخته می‌شود، مطابق پروسه‌ی ذیل صورت می‌گیرد:

- مدیریت بخش به صورت آنلاین و با استفاده از کاتالوگ‌ها، درخواست را تنظیم می‌کند.

- درخواست الکترونیک به وسیله‌ی سیستم شبکه‌ای خودکار بازمینی و تصویب مراحل خود را طی می‌کند و کل اطلاعات در سیستم برای تجدید نظر موجود است.

- درخواست خرید الکترونیک تصویب و به صورت الکترونیک برای فروشنده ارسال می‌شود.

- فروشنده سفارش خرید الکترونیک را دریافت و محصول مورد نظر را ارسال می‌کند.

- صورت‌حساب به صورت خودکار پرداخت می‌شود. محصول مورد نظر توسط مدیر بخش دریافت و تحویل آن تصدیق می‌شود.

۲- تجربه‌ی سیستم تأمین و تدارکات الکترونیک در کشورهای دیگر بر اساس مطالعات موسسه‌ی تحقیقاتی AMR،

به منظور اجرای هر چه بهتر قوانین تدارکاتی در افغانستان، می‌توان از شیوه‌های نوین در این عرصه کار گرفت. به عنوان مثال، می‌توان از تدارکات الکترونیک در برگزاری مناقصه‌ها و مزایده‌ها استفاده کرد. این نوع تدارکات در بیش‌تر کشورهای توسعه‌یافته به چشم می‌خورد.

۱- تدارکات الکترونیک

تأمین و تدارکات عمومی، واژه‌ی به کار رفته در خصوص پروژه‌های تأمین کالا، خدمات و فعالیت‌های مربوط به سازمان‌های بخش دولتی است. دولت‌ها مبالغ بالایی از بودجه را صرف تأمین کالاها و خدمات مورد نیاز خود می‌کنند. این مبلغ تقریباً ۱۰ تا ۱۵ درصد از GDP کشورهای توسعه‌یافته و ۲۰ تا ۷۰ درصد از GDP کشورهای در حال توسعه را به خود اختصاص می‌دهد. تأمین و تدارکات عمومی فعالیت اصلی دولتی جهت مدیریت کارآمد منابع عمومی است.

فساد در حیطه‌ی تأمین و تدارکات عمومی زمانی به وقوع می‌پیوندد که تأمین نیاز کالا و خدمات بخش‌های اجرایی دولت با مخفی‌کاری و عدم نظارت کافی به دلیل فقدان مکانیسم‌های کنترلی، شفافیت و پاسخ‌گویی لازم و بروکراسی کشورها مواجه می‌شود. متخصصان از تأمین و تدارکات الکترونیک به عنوان راهکار مناسب برای حل این معضل نام برده‌اند.

بانک توسعه‌ی آسیایی اعلام کرده است که تأمین و تدارکات الکترونیک دولتی نقش مهمی را در کاهش فساد در حوزه‌ی تأمین و تدارکات دولتی ایفا می‌کند. تأمین و تدارکات الکترونیک را به کارگیری از تکنولوژی‌های اطلاعات و ارتباطات (ICT) یا کمک انترنتی یا سیستم‌های بر مبنای وب تعریف کرده‌اند که به منظور تسهیل تأمین کالاها و

مرکز تخصصی انگلیسی آکادمیک و آمادگی آزمون های تافل و آیلتس!

چرا کانون زبان کابل (KTS)؟

- ✓ ارایه مشاوره رایگان برای بورسیه ها
- ✓ برنامه درسی متمرکز روی چهار مهارت اصلی زبان انگلیسی
- ✓ اساتید دارنده نمرات بلند تافل و آیلتس

برنامه ها

- ✓ صنوف انگلیسی هدفمند آکادمیک (EAP)
- ✓ صنوف پیش نیاز تافل (TOEFL Planner)
- ✓ صنوف آمادگی آزمون آیلتس (IELTS Prep)
- ✓ صنوف آمادگی آزمون تافل (TOEFL Prep)
- ✓ صنوف ویژه محاوره، گرامر و ...

☎ +93 (0) 792 338 773 📍 Kabul TOEFL School کوچه حبیب سازی دواخانه، گولای دو خان، کابل

جهت سفارش آگهی‌تان با شماره‌های روبه‌رو در تماس شوید: +93) 700 175 510 / +93) 788 788 799

روزنامه ۸ صبح برای توسعه کسب و کارتان صفحه‌ی ویژه تبلیغات ایجاد کرد. روزنامه ۸ صبح به هدف کمک و حمایت از توسعه مشاغل و تجارت، تبلیغات شما را با هزینه کم‌تر و کیفیت بهتر نشر می‌کند. این روزنامه یک صفحه‌ی ویژه تبلیغاتی را به همین منظور راه‌اندازی کرده است. در این صفحه‌ی ویژه به تناسب استطاعت شما فضا وجود دارد. ما با داشتن تیراژ بلند در نسخه‌ی چاپی و مخاطبان حداکثری در پایگاه‌های مجازی‌مان آماده همکاری با مشاغل و کسب‌وکارهای مختلف هستیم تا تبلیغات شما را با مخاطبان خود به اشتراک بگذاریم.

بهزاد فرنیچر

Email: behzad.dost@gmail.com ☎ 0781 700 000

بهزاد فرنیچر کیفیت بهتر

آدرس: چهارراهی بره‌کی، کابل، افغانستان

مؤسسه نشر وازه

پیشرو در امور چاپ، نشر و پخش کتاب

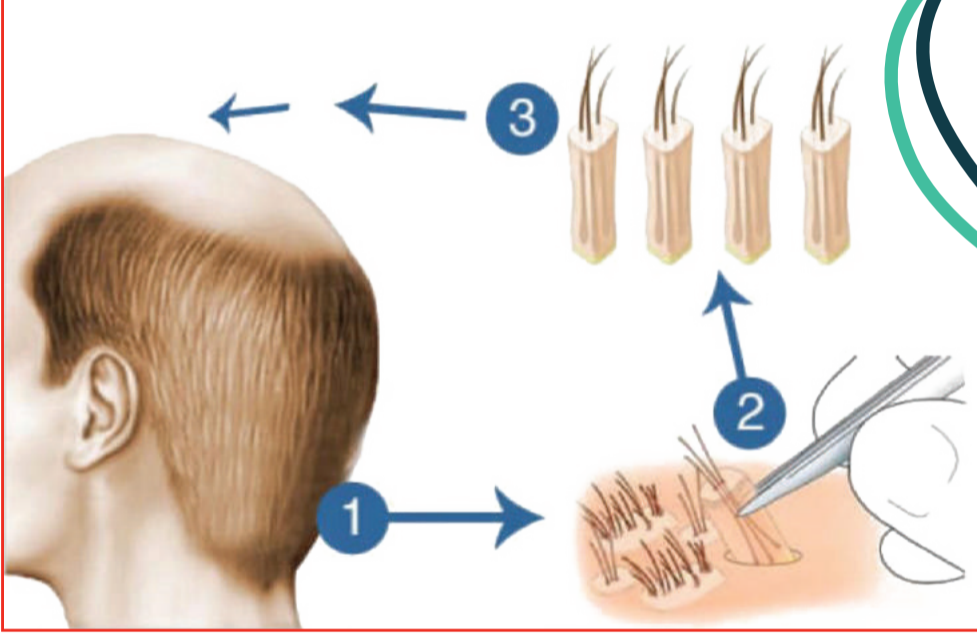
دفتر مرکزی و فروشگاه ۱: کابل، کارته ۳، چهارراه پل سرخ، مارکت تجاری ملی، منزل پایین، نشر وازه
فروشگاه ۲: کابل، پل سوخته، چوک شهید مزاری، مارکت محمدی، نشر وازه
چاپخانه: کابل، شهرک امید سبز، فاز اول، چاپ وازه، پلاک ۲۲
۰۷۸۰۷۴۷۴۳۰ - ۰۷۸۰۷۴۷۳۶۷

f Vazha.Publication 📷 NashreVazha 📧 VazhaPub

شفاخانه آینه صحت

تخفیف ویژه
۲۸۰۰۰ افغانی

کاشت مو طبیعی به روش FUE

کاشت مو یکی از تداوی‌های عمده و اساسی برای طاسی سر است. در این تداوی موها از ساحات عقب سر یعنی قسمت‌هایی که موها قوی‌تر هستند و مساعد به ریزش نیستند گرفته شده و به قسمت جلو سر یعنی جاهای خالی انتقال داده می‌شود. قبلاً هموطنان ما برای اجرای این عملیه مجبور به سفر به خارج از کشور بودند اما فعلاً این عملیه در داخل کشور با مصارف کمتر قابل اجرا است. تیم مرکز جلدی و زیبایی شفاخانه آینه صحت با سرپرستی داکتر پامیر حسین صالحی، داکتر میوند حبیب و داکتر وحیدالله عاشر، با در نظر داشت شرایط اقتصادی هموطنان ما کاشت مو را با کیفیت عالی و تخفیف ویژه انجام می‌دهد.

آدرس: بین چهارراهی پروان دوم و گل سرخ، شفاخانه آینه صحت
شماره تماس: ۰۷۸۱۲۳۵۰۴۰
ایمیل آدرس: info@ayenasehat.af

WE CONNECT THE UNCONNECTED.

ADD YOUR BUSINESS BEFORE 05 DEC 2020

+93799050669 info@yellowpages.af www.yellowpages.af 5th Street Qala-e-Fatullah, Kabul, Afghanistan

اطلاعیه کنفرانس!

سومین نشست راهنمای تجارتی افغانستان با مشارکت اتاق تجارت بین المللی در هتل کابل انترکانتیننتال به تاریخ ۲۷ قوس ۱۳۹۹ برگزار میگردد. تقویم‌های خود را علامت گذاری کنید و برای اطلاع از سخنرانان، مکان، ثبت نام رسمی و موارد دیگر به سایت www.summit.ayp.af مراجعه نماید.

به امید دیدار در کنفرانس

+93799050669
+93791 786 555

قبل از تاریخ ۱۶ قوس ۱۳۹۹ تکت برنامه را دریافت

معتبر و باکیفیت

هاردسک اکسترنال

انتی ویروس (خانگی + تحت سرور)

بامیکا

Follow us on

@BamikaSoft & @BamikaHard

ما را دنبال کنید

۳ سال ورتتی تبدیلی
ADATA
Silicon Power

ESET
Kaspersky

www.bamikatech.com

0789945066 - 0799735660

آدرس: چهارراهی پل سرخ، مارکت ملی، منزل اول، نمبر ۱۹

مدینه هادی

نقش زنان در دستگاه سیاست خارجی

سنی افغانستان بود که بدون داشتن برقع (چادر) در لویه جرگه ظاهر شد. این تابوشکنی، فصل جدیدی را در زنده‌گی زنان گشود. این اقدام در زمانش به منزله‌ی انقلابی در جامعه‌ی به شدت سنتی افغانستان بود. ملکه ثریا هم‌چنان در سفر مشهور امان‌الله به اروپا، او را همراهی کرد. نماینده‌ی مجله‌ی «هلو» در پاریس پس از مصاحبه با ملکه ثریا نوشت: «من با خیلی از ملکه‌ها و زنان درجه‌اول مقامات مصاحبه کرده‌ام؛ ولی کم‌تر زنی را به منانت و تیزهوشی و معلومات ملکه‌ی افغانستان دیده‌ام. از این ملاقات مرا یقین حاصل شد، محیط افغانستان که چنین ملکه‌ای می‌پروراند، مستعد و هم‌دوش با ممالک مترقی دنیا است.» (رقیبه ابراهیمی، خبرنگار).

در پی زحمت و تلاش شاه و ملکه‌ی افغانستان بود که امروزه نقش زنان در دستگاه سیاست خارجی افغانستان پیشرفت چشم‌گیری کرده است. چنانچه در سال ۲۰۱۶ انجمن زنان دیپلمات ایجاد شد. این انجمن به هدف نقش بیشتر زنان در دستگاه سیاست خارجی ایجاد شده است تا تأثیرگذاری زنان در تصمیم‌گیری‌ها بیشتر شود. در حال حاضر در دستگاه سیاست خارجی کشور، چهار خانم به حیث سفیر و وظیفه اجرا می‌کنند. هم‌چنان وزرات خارجه چندین معین زن داشت که این خود بیان‌گر نقش زنان در دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی کشور است.

نتیجه‌گیری

«هم‌چنان که زنان حق دارند که بالای چوبه‌ی دار برونند، به همان سان نیز حق دارند که بالای سکوی خطابه برونند.» (المپ دوگوز).

زنان کشور در طول تاریخ در برهه‌های مختلف، هم‌ردیف مردان در بخش‌های متفاوت از خود کارنامه‌هایی به جا گذاشته‌اند. به‌ویژه با ایجاد حکومت جدید پس از کنفرانس بن در کشور و با فراهم‌شدن زمینه‌ها برای شکوفایی استعداد زنان و ایجاد فرصت‌های شغلی در کشور، زنان در بخش‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی دست‌آوردهای چشم‌گیر و قابل ملاحظه‌ای داشته‌اند که از چشم هیچ آدم منصف پوشیده نیست. حکومت نیز مسوولیت دارد که با تلاش‌های پی‌گیر در امر تحقق خواست زنان مبنی بر ایجاد جامعه‌ی سالم و فراهم‌سازی زمینه‌های رشد و پیشرفت زنان کشور تلاش کند. هرچند رسم‌های ناپسند، فقر و بی‌سوادی هنوز هم در راستای رشد و بارورشدن استعداد زنان در کشور مانع ایجاد می‌کند؛ اما حکومت باید در این خصوص نیز برنامه‌های تبلیغاتی را برای از بین بردن ذهنیت‌ها و رسم‌های ناپسند در امر رسیدن زنان به حقوق شان در برنامه‌های خود بگنجانند. جامعه‌ی افغانستان زمانی به یک جامعه‌ی سالم مبدل خواهد شد که حقوق زنان کشور به گونه‌ی اساسی تأمین شود.

منبع‌ها

1. <https://8am.af/asr-amani-the-golden-age-in-afghan-foreign-policy/>
2. <https://khabarnama.net/blog/2016/06/05/afghanistans-first-ladies/>

سومین هدف امان‌الله در سیاست خارجی، حضور فعال در جهان اسلام بود. امان‌الله در این دوره بر استقلال ملت‌های اسلامی تأکید داشت و تلاش کرد که نقش فعال در جهان اسلام بازی کند.

چهارمین هدف سیاست خارجی امان‌الله، توسعه و ترقی افغانستان بود. وی تلاش فراوان کرد تا افغانستان را به کشور مدرن مبدل کند. امان‌الله در این راستا از کشورهای آلمان، روسیه و فرانسه کمک گرفت و به نتایج خوبی رسید.

به عقیده‌ی نگارنده، در این دوره دستگاه دیپلماسی افغانستان نیز فعال بود و وزیران حکومت امانی افراد کارکشته و کارفهم بودند. محمود طرزی، نخستین وزیر خارجه‌ی افغانستان و محمودولی دروازی، نقش مهمی در موفقیت سیاست خارجی امان‌الله داشتند. دست‌آوردهای سیاست خارجی افغانستان در این دوره ملموس بود. «مولایی، پژوهش‌گر سیاست خارجی»

نگاهی بر نقش زنان در سیاست خارجی افغانستان

روی کار آمدن نظام جدید سیاسی در افغانستان سبب شد تا مسأله‌ی مشارکت سیاسی زنان در کشور مورد توجه قرار گیرد. تلاش برای برقراری نظام دموکراتیک و توجه این نظام به فراهم‌آوردن زمینه‌های لازم برای افزایش فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی زنان موجب حضور بیشتر زنان در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی شده است. در این جا نگاهی بر نقش زنان در سیاست خارجی می‌اندازیم. نخستین زنی که راه را برای زنان افغانستان باز کرد، ملکه ثریا بود. روش او برای زنان افغانستان سبب شد تا زنان کشور به حیث یک زن مستقل، بدون تبعیض جنسیتی وارد سیاست شوند و در سیاست‌گذاری‌ها و مسایل کلان سیاسی و اجتماعی در کشور سهم بگیرند و نقش خود را ادا کنند.

ملکه ثریا که یکی از زنان روشن‌فکر و عدالت‌خواه کشور بود، در آموزش و پرورش زنان کشور کارهای ارزشمندی انجام داد. در اثر تلاش‌های این زن شجاع، نخستین مکتب دخترانه در شهر آرای کابل تأسیس شد. نخستین نشریه‌ی مخصوص زنان به نام «ارشادالنساء» منتشر شد و گروهی از دختران به هدف تحصیل به خارج فرستاده شدند.

ملکه ثریا نخستین زن در جامعه‌ی مردسالار و

سه جبهه آغاز شد که در جبهه‌ی مشرقی نیروهای افغانستان منتظر شورش قبایل نماندند و حمله را آغاز کردند که عقب زده شد. در جبهه‌ی خوست، نیروهای افغانستان یک بخش از قلمرو بریتانیا را تصرف کردند و در جبهه‌ی قندهار نیز نیروهای افغانستان پیشرفت خاص نداشتند. البته جنگ برای مدت زیادی طول نکشید و هر دو طرف متارکه ختم جنگ را اعلام کردند و نماینده‌گان طرفین وارد مذاکره شدند.

۲. **راهبرد مذاکره:** امان‌الله خان برای کسب استقلال افغانستان، هیأتی را برای مذاکره به هند بریتانوی فرستاد تا در مورد استقلال افغانستان بحث و گفت‌وگو کنند. این مذاکرات در چندین دوره بی‌نتیجه به پایان رسید. تا این که سرانجام دو طرف در سال ۱۹۲۱ در شهر راولپندی به توافق رسیدند و بریتانیا استقلال افغانستان را به رسمیت شناخت.

۳. **راهبرد فشار:** ضلع سوم و کامل‌کننده‌ی راهبرد استقلال امان‌الله، استفاده از فشار بود. به همین منظور امان‌الله خان هیأتی از طریق بخارا به مسکو، مرکز شوروی و از آن جا به جانب اروپا فرستاد تا در مورد شناسایی افغانستان به حیث یک کشور مستقل بحث و گفت‌وگو کند. توافقات این هیأت با کشورهای خارجی، به خصوص شوروی سابق فشار مضاعف را روی انگلیس‌ها وارد کرد و همین‌طور بود که انگلیس‌ها به استقلال افغانستان تن دادند و آن را پذیرفتند.

طرح این راهبرد سه‌بعدی خیلی زیرکانه و واقع‌بینانه بود و این امر بیان‌گر درک دقیق و ژرف شاه از مسایل بین‌المللی نیز بود. در این دوره افغانستان با کشورهای متعددی روابط برقرار کرد و حتا هیأتی به امریکا برای مذاکره فرستاده شد.

اهداف سیاست خارجی امان‌الله نیز نظر به نیازهای عینی افغانستان، طرح و آماده شده بود. نخستین هدف سیاست خارجی امان‌الله کسب استقلال بود که در بالا به صورت فشرده ذکر شد. دومین هدف سیاست خارجی افغانستان، توسعه‌ی روابط افغانستان با کشورهای جهان بود. در این دوره افغانستان با کشورهای متعددی پیمان دوستی امضا کرد که مهم‌ترین آن امضای پیمان دوستی با شوروی، آلمان، ایتالیا، فرانسه، ترکیه و ایران بود.

چکیده

افغانستان کشور سنتی است و سال‌های زیادی می‌شود که مردم این سرزمین در برخورد با مسایل مختلف، از ارزش‌ها و سنت‌های اجداد و پدران‌شان پیروی کرده‌اند؛ اما با آن هم طی دوره‌های مختلف تاریخی، زمامداران این کشور در راستای ایجاد زمینه‌های آموزشی برای زنان و در نظر گرفتن نقش آنان در اداره‌های دولتی، کارهای موثری انجام داده‌اند که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. دسترسی زنان به دانش و مشارکت آنان در سیاست در دوره‌ی امان‌الله جوانه زد و این پادشاه در زمان حکومت‌داری‌اش برای دستیابی زنان به تحصیل از هیچ‌گونه تلاش دریغ نکرد.

هم‌چنان پس از ایجاد حکومت پسا بن در کشور، مشارکت زنان در عرصه‌های مختلف، از مباحث مهم و کلیدی به حساب می‌آید. چنانچه گفته شده است که رشد، پیشرفت و توسعه‌ی یک جامعه بدون مشارکت و سهم‌گیری زنان ممکن نیست.

پس از روی کار آمدن اداره‌ی جدید سیاسی در کشور، فضای نسبتاً باز و بهتر برای حضور زنان در عرصه‌های مختلف فراهم شد. قوانینی به حمایت از حقوق زنان تصویب شد تا حضور و مشارکت زنان افغانستان را به خصوص در عرصه‌ی سیاسی در نظام جدید زمینه‌سازی کند.

مقدمه

از استقلال افغانستان در ۱۹۱۹ تاکنون، یک‌قرن می‌گذرد. طی این صد سال افغانستان پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی خود داشته است. افغانستان مستقل که شاهد جنگ جهانی اول بود، به زودترین فرصت سیاست‌گذاری‌های مستقلانه و ایجاد دیپلماسی نوین را در روابط خارجی خود رقم زد. هم‌چنان دولت برای دستیابی به یک سیاست بی‌طرف تلاش بی‌شماری کرد. از دسامبر ۱۹۲۷ تا جولای ۱۹۲۸، سفرهای شاه امان‌الله به مصر، ایران و تعدادی از کشورهای اروپایی، اتحاد جماهیر شوروی و ترکیه، مثال خوبی از سیاست خارجی مستقل و دیپلماسی فعال افغانستان در این دوره است.

با گذشت بیش از صد سال از استقلال افغانستان، به نظر می‌رسد که عصر امانی (۱۹۱۹-۱۹۲۹) عصر شکوفایی و رونق در سیاست خارجی افغانستان بوده است. بسیاری از کارشناسان، به این باور هستند که امان‌الله خان بنیان‌گذار سیاست خارجی نوین در افغانستان بوده است و برای دستیابی به یک افغانستان مستقل در بُعد داخلی و خارجی از سه شیوه کار گرفت. چنانچه داکتر محمداکرم عارفی به این عقیده است که امان‌الله برای رسیدن به استقلال از سه روش کار گرفته است:

۱. **راهبرد جنگ:** نخستین راهبرد امان‌الله خان برای رسیدن به استقلال، تدارک جنگ با ارتش بریتانیا بود. راهبرد جنگی امان‌الله به شکلی بود که قبل از حمله‌ی نیروهای افغانستان، قبایل آن طرف مرز شورش کنند و آن زمان حمله از سوی افغانستان آغاز شود. حمله از سوی افغانستان در

مرکز زبان های خارجی

مزایا

- مواد درسی معیاری
- استادان مجرب و مسلکی
- میتود درسی نظری و عملی
- صنوف ویژه حضوری و آنلاین
- صنوف درسی مجهز با تخته‌های هوشمند و فناوری روز

برنامه‌ها

- کورس 3 ماهه زبان انگلیسی ویژه متعلمین
- برنامه درازمدت دیپلوم زبان انگلیسی
- صنوف ویژه محاوره زبان انگلیسی
- برنامه کوتاه مدت زبان انگلیسی
- سرتیفیکت زبان ترکی

پذیرش جریان دارد

کارت پخوان، بهارستان، ایستگاه برج برق

0730604040

نوی عدالت

Electric co.

پرچون

عرضه کننده هر نوع سامان آلات برقی، کیبل جات ایرانی و ترکی

گروپ های کم مصرف LED گروپ های چارچی و بخاری های برقی

با قیمت های مناسب در خدمت همشهریان عزیز قرار دارد

عمده

آدرس اول: کابل، کوته سنگی شروع پل هوایی جوار هتل آریانا کابل - مرکز تجاری نظیف

آدرس دوم: کابل، کوته سنگی جوار کوچه حلبی سازی - مارکیت چهاردهی وال

شماره های تماس: 0781776989 - 0744019820 - 0730784449

۸ صبح، هرات

منابع معتبر در اداره مستقل ارگان‌های محلی می‌پذیرند که تمام اشتراک‌کننده‌گان در آزمون بست ریاست شهرداری هرات، ناکام شده‌اند. مقام‌ها در این نهاد می‌گویند که برای تقرر یک «شخص باظرفیت» به عنوان شهردار، تلاش دارند و شهردار جدید تا «اواخر هفته روان یا اوایل هفته آینده» معرفی خواهد شد. براساس معلومات این نهاد، بست ریاست شهرداری هرات دو مرتبه به اعلام رفت و هر دو بار هیچ‌یک از اشتراک‌کننده‌گان معیارهای لازم را برای کامیابی کسب نکرد و اداره مستقل ارگان‌های محلی و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، روی «گزینه سوم» برای تقرر فردی جدید به عنوان شهردار هرات تلاش می‌کنند.

شماره‌ای از اعضای بورد مشورتی شهرداری هرات باور دارند که طی سال‌های اخیر «برخی حلقات» برای شهرداری هرات تصمیم گرفته‌اند و از گذشته «بازی‌های سیاسی» بر سر شهرداری هرات جریان داشته و هنوز هم جریان دارد.

به تازه‌گی اشتراک‌کننده‌گان آزمون بست ریاست شهرداری هرات که روز سه‌شنبه، چهارم قوس، در کابل برگزار شد، مدعی شده‌اند که برخی «حلقات خاص» در آن دخالت کرده و جریان برگزاری امتحان را به سود «فردی مشخص» مهندسی کرده‌اند؛ ادعایی که از سوی اداره مستقل ارگان‌های محلی رد شده است.

در روزهایی که شهرداری هرات در بی‌سرنوشتی قرار دارد و چندین روز می‌شود که این نهاد مهم خدماتی بدون «رییس، معاون و واریسی‌کننده» به حالش رها شده، برگزاری آزمون بست ریاست شهرداری جنجالی شده است.

برخی شرکت‌کننده‌گان این آزمون در صحبت با روزنامه ۸ صبح ادعا دارند که حلقات خاص می‌خواهند «مهره‌های» خود را به عنوان شهردار مقرر کنند و به همین دلیل در روند آزمون دخالت و برگزاری آن را

به سود یک فرد مهندسی کرده‌اند. به ادعای آنان، روز سه‌شنبه، چهارم قوس، یکی از مقام‌های پیشین محلی هرات که خلاف قانون می‌خواست در آزمون شرکت کند، از محل برگزاری امتحان خارج شد، اما اداره مستقل ارگان‌های محلی می‌گوید این فرد اشتباهی وارد اتاق برگزاری آزمون شده بود و سپس محل را ترک کرد. منابع معتبر در اداره مستقل ارگان‌های محلی می‌پذیرند که هیچ‌کدام از ۲۱ نفری که در آزمون بست ریاست شهرداری هرات اشتراک کرده بودند، موفق نشد معیارهای لازم برای کامیابی در این بست را کسب کند و همه ناکام شدند.

ترگس مومند، رییس اطلاعات و آگاهی عامه و سخنگوی اداره مستقل ارگان‌های محلی، به روزنامه ۸ صبح می‌گوید که این نهاد برای تقرر فردی «باظرفیت بالا» به عنوان شهردار تلاش می‌کند و شهردار جدید هرات تا اواخر هفته روان یا اوایل هفته آینده معرفی خواهد شد. به گفته‌ی او، اداره مستقل ارگان‌های محلی و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، بررسی «گزینه سوم» برای تقرر فردی جدید به عنوان شهردار هرات را بررسی می‌کنند و شخص تازه‌ای خارج از «فهرست ۲۱ نفری که در آزمون ناکام شدند» شهردار هرات خواهد شد.

شماره‌ای از اعضای بورد مشورتی شهرداری هرات، کامیاب نشدن هیچ‌یک از اشتراک‌کننده‌گان «دو دوره» آزمون بست ریاست شهرداری را که «برخی آنان تجربه لازم برای پیش‌برد امور شهرداری را داشتند»، پرسش‌برانگیز می‌دانند.

عبدالرحمان مولوی‌زاده، معاون بورد مشورتی شهرداری هرات، در صحبت با روزنامه ۸ صبح می‌گوید که طی سال‌های اخیر «برخی حلقات» برای شهرداری هرات

جنجال گزینش شهردار هرات؛ شایسته‌سالاری یا بازی سیاسی؟

تصمیم گرفته‌اند و از گذشته «بازی‌های سیاسی» بر سر این نهاد جریان داشته و هنوز هم جریان دارد. داکتر نوراحمد حیدری، معاون والی هرات، می‌پذیرد که نبود شهردار و بی‌سرنوشتی شهرداری، مشکلاتی را برای این نهاد به میان آورده، اما در سفری که او به تازه‌گی برای رسیده‌گی به این معضل به مرکز کشور داشته، معین اداره مستقل ارگان‌های محلی اطمینان داده است که به زودی شهردار جدید معرفی خواهد شد.

معاون والی هرات پافشاری دارد که براساس قانون، اداره محلی هرات صلاحیت تقرر فردی به عنوان «واریسی‌کننده» ریاست شهرداری را ندارد و باید حکومت مرکزی در مورد سرنوشت شهرداری هرات تصمیم بگیرد.

با این‌همه، شماری از کارمندان بخش تنظیف، سرسبزی و پولیس تحصیل‌دار شهرداری هرات، در اعتراض به پرداخت نشدن اضافه‌کاری‌شان، روز شنبه، هشتم قوس، برای مدتی دروازه این نهاد و خیابان مقابل آن را بستند. پس از گذشت زمان اندکی از اعتراض، مسدود شدن بخشی از خیابان مرکزی شهر سبب ایجاد راه‌بندان بزرگی شد و مقام‌های محلی و اعضای شورای ولایتی مجبور شدند برای گفت‌وگو با معترضان و یافتن راهی برای پایان اعتراض، اقدام کنند. سرانجام با پادرمیانی رییس شورای ولایتی هرات، اعتراض‌کننده‌گان به اداره محلی هرات ضرب‌الاجل «دو هفته‌ای» تعیین کرده و اعتراض خود را پایان دادند، اما هشدار دادند که اگر معاش‌شان پرداخت نشود، دست به اعتراض‌های گسترده زده و دروازه شهرداری را دوباره مسدود خواهند کرد.

برخی اعضای بورد مشورتی شهرداری هرات باور دارند

که شماری از «چهره‌های مشخص» می‌خواستند از «آب گل‌آلود ماهی بگیرند» و از اعتراض کارمندان شهرداری به سود خودشان سوءاستفاده کنند. معاون والی هرات نیز بستن خیابان و دروازه شهرداری از سوی معترضان را خلاف قانون می‌داند.

هم‌زمان با اعتراض، معاون والی هرات هم به شهرداری آمد و در نشست مشترک با مقام‌های ارشد این نهاد، به کارمندان معترض وعده سپرد که تلاش‌ها برای نهایی‌سازی بودجه شهرداری در پارلمان ادامه دارد و با تأیید بودجه از سوی مجلس نماینده‌گان، اضافه‌کاری کارمندان پرداخت می‌شود. این در حالی است که دیروز شنبه، ۸ قوس، سند بودجه وسط سال از سوی مجلس نماینده‌گان به تصویب رسید.

در جریان سال‌های اخیر، شهرداری هرات یکی از «بحرانی‌ترین و جنجالی‌ترین» نهادهای محلی در این ولایت بوده است. اختلاف نظرهای میان والی‌ها و شهردارها، برپا شدن خیمه‌های اعتراضی و مسدود شدن دروازه شهرداری، روند ارایه خدمات در این نهاد را مختل کرده است.

فساد گسترده مالی، بحران سرپرستی، بازداشت گروهی ده‌ها کارمند شهرداری به اتهام دست‌داشتن در فساد اداری، فرار چندین کارمند متهم به فساد از کشور و زندانی شدن دو شهردار به اتهام فساد گسترده مالی، گوشه‌هایی از بحران شهرداری در سال‌های پسین است. در چنین اوضاعی، برخی‌ها باور دارند که عواید چشم‌گیر شهرداری هرات سبب شده تا برخی چهره‌ها و جریان‌های سیاسی در هرات و مرکز کشور، به منابع عایداتی آن چشم طمع داشته باشند و «بازی‌های سیاسی» و دخالت در شهرداری، این بحران را «عمیق‌تر و پیچیده‌تر» کرده است.

پدیده‌ی اینورژن و نقش آن در تراکم آلودگی هوا بر فضای شهر

نعمت‌الله سلطانی، استاد دانشگاه

ذرات دودزا با وقوع اینورژن تا مدت طولانی در فضای نزدیک به شهر باقی می‌ماند، از این رو سطح آلودگی فوق‌العاده بلند به نظر می‌رسد.

راه‌حل

به نظر می‌رسد به لحاظ فرهنگی، مبارزه با آلودگی هوا ضرورت به ترویج فرهنگ محیط زیستی دارد. به لحاظ مسلکی لازم است تا انرژی پاک (برق) و مواد سوخت مناسب (نفت و گاز) تأمین شود. پخته‌کاری جاده‌ها و کوچه‌ها، پاک‌کاری به موقع جاده‌ها از گرد و خاک، نصب فیلترهای تصفیه‌ی دود در سیستم‌های تسخین و تولید انرژی مربوط به شهرک‌ها، بلند منزل‌ها، فابریکه‌ها، حمام‌ها، معاینات دودی موتورها و توسعه‌ی ساحات سبز در بر طرف‌کردن آلودگی هوا نقش ارزنده دارد. هم‌چنان باید ادارات سکتوری (اداره‌ی ملی حفاظت محیط زیست، شاروالی‌ها، اداره‌ی تنظیم نفت و گاز، اداره‌ی ترافیک، وزارت‌های ترانسپورت، معادن، صنعت و تجارت) و سکتور خصوصی به صورت مداوم و پی‌گیر در این زمینه کار کنند.

منبع‌ها

- ۱- بصیر، عباس، (۱۳۹۶)، مدیریت جامع محیط زیست از منظر حقوق بین‌الملل، کابل، انتشارات دانشگاه کابل، ص ۱۶۲.
- ۲- فراهانی، سعید، (۱۳۸۸)، اصلاح الگوی مصرف و محیط زیست، تهران، فصل‌نامه‌ی علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی، ص ۱۰۴.
- ۳- وثوقی، امین و صرافزاده، محمد حسین، (۱۳۹۰)، مطالعه و بررسی پدیده‌ی وارونه‌گی هوا و اثر آن روی آلودگی کلان‌شهرها، اولین همایش فناوری‌های پالایش در محیط زیست، تهران، صص ۳-۴.
- ۴- عباس‌پور، مجید، (۱۳۹۸)، مدل‌سازی آلودگی هوا، موسسه‌ی انتشارات علمی دانشگاه صنعتی شریف، جلد اول، صص ۹۲-۹۳.
- ۵- معتمدی، محمد معتمدی، موسوی حسین آبادی، سیده عطیه، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر وارونه‌گی بر آلودگی کلان‌شهرها، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهشی در مهندسی، علوم و تکنولوژی، ص ۱۴.
- ۶- انصافی، مقدم، طاهره، (۱۳۷۲)، بررسی آلودگی‌های تهران در رابطه با پایداری و وارونه‌گی دمای جو (اینورژن)، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد جغرافیای طبیعی، دانشگاه تربیت مدرس، ص ۳۴.

- هوای سرد و خشک که باعث جذب حرارت زمین می‌شود؛
- آسمان صاف و بدون ابر که عمل تشعشع را سرعت می‌بخشد؛
- هوای آرام و بدون باد که باعث عدم تداخل هوای سرد و گرم می‌شود؛
- کمبود میزان بارنده‌گی که باعث پایدارماندن لایه‌ی اینورژن حرارتی می‌شود.
- عدم تابش آفتاب بر زمین: در شب‌های طولانی و روزهای ابری به دلیل عدم تابش آفتاب، زمین به سرعت حرارت خود را از دست می‌دهد و سرد می‌شود. هر چه شب طولانی‌تر و روزها ابری‌تر باشد، ضخامت لایه‌ی اینورژن ضخیم‌تر می‌شود.

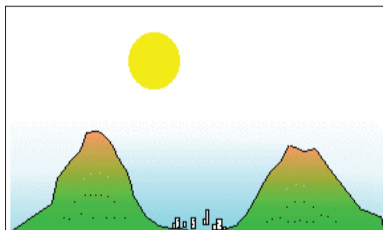
۳. تأثیر اینورژن بر متراکم‌شدن آلودگی هوا بر فضای شهر چیست؟

پدیده‌ی اینورژن در تابستان به دلیل افزایش گرمای هوا، در ارتفاع بالاتر و در زمستان به دلیل سردی هوا در ارتفاع پایین‌تر قرار می‌گیرد. از همین سبب در تابستان آلودگی هوا با چشم عادی کم‌تر به مشاهده می‌رسد، در حالی که آلودگی وجود دارد؛ اما در سطح بالاتر و دورتر از سطح زمین است.

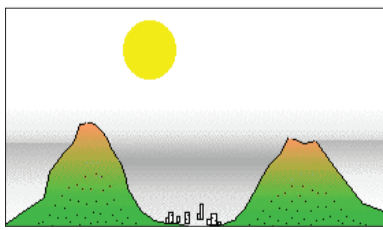
در زمستان‌ها لایه‌ی اینورژن نزدیک به سطح زمین است، به سبب ایجاد پایداری و ممانعت برای تبادل و تهویه‌ی هوا تأثیری مستقیم بر متراکم‌شدن آلودگی هوا در فضای نزدیک به سطح زمین و شهر دارد. در این حالت به دلیل عدم تهویه‌ی هوا، پایدارشدن و مجاورت هوای سرد به سطح زمین و غلظت ذرات، آلودگی هوا متراکم شده و در سطح و فضای نزدیک به زمین باقی می‌ماند. از این رو آلودگی هوا متراکم می‌شود. این امر در شهر کابل هنگام صبح و شام به وضاحت بیش‌تر نمایان می‌شود.

بنابراین، اینورژن به صورت طبیعی اتفاق می‌افتد. پیامدهای آن نیز ایجاد لایه‌ای است که مانع تهویه‌ی هوا، رفع آلودگی هوا و متراکم‌نمودن آلودگی هوا برای فضای نزدیک به زمین می‌شود. عدم دسترسی به انرژی و مواد سوخت پاک باعث می‌شود تا مردم از مواد سوخت غیرمعیاری و دودزا استفاده کنند. کمبود برق و نرخ بلند نفت و گاز، به خصوص در فصل زمستان سبب می‌شود تا مردم از چوب و زغال سنگ و سایر مواد فسیلی دودزا به منظور تسخین استفاده کنند.

می‌شود که میان هوای گرم و هوای سرد، لایه‌ای شکل می‌گیرد که مانع تهویه‌ی هوا می‌شود. به عبارت دیگر در وضعیت عادی آب و هوا، هوای سرد در سطح بالاتر از سطح زمین و هوای گرم در سطح پایین‌تر و نزدیک به زمین قرار می‌گیرد. از لحاظ فیزیکی در حالت عادی، هوای گرم به سمت بالا و هوای سرد به دلیل سنگینی به سمت پایین حرکت می‌کند. اینورژن زمانی رخ می‌دهد که لایه‌ای از هوای گرم بالای هوای سرد در مجاورت زمین قرار بگیرد. در چنین شرایطی تبادل و تهویه‌ی هوا متوقف و پایداری هوا ایجاد می‌شود. بنابراین پدیده‌ی اینورژن به حالتی گفته می‌شود که میان هوای سرد و هوای گرم لایه‌ای ایجاد شود که مانع تبادل و تهویه‌ی هوا گردد. اینورژن انواع گوناگون دارد که بررسی آن‌ها از حوصله‌ی این نوشته خارج است. اشکال ذیل تهویه‌ی هوا در حالت عادی و حالت اینورژن و تراکم آلودگی هوا را در سطح نزدیک به زمین نشان می‌دهد.

حالت عادی

حالت اینورژن

۲. اینورژن تحت کدام عوامل واقع می‌شود؟

حال پرسش این است که اینورژن تحت کدام عوامل ایجاد می‌شود؟ عوامل متعدد در ایجاد و وقوع اینورژن حرارتی نقش دارد. در این مورد سردی هوا به‌خصوص در هنگام شب و سحر که سطح زمین به سرعت حرارت خود را از دست می‌دهد، نقش بیش‌تری دارد. مهم‌ترین عوامل وقوع اینورژن حرارتی قرار ذیل است:

امروزه آلودگی هوا به یکی از نگرانی‌های اصلی مردم و دولت‌ها تبدیل شده است. آلودگی هوا به حیث یک عامل زیان‌آور و دارای تأثیرات سوء بر سلامت و حیات انسان و تمام موجودات زنده شناخته می‌شود. با فرا رسیدن فصل زمستان، تحت عوامل انسانی چون دود وسایط نقلیه، مواد احتراقی نامناسب (زغال، چوب، پلاستیک، تاپر، رابر)، سیستم‌های غیرمعیاری تسخین و عدم دسترسی به بدیل مناسب و انرژی پاک به منظور تولید حرارت و تسخین خانه‌ها، مجتمع‌های رهاپشی، شهرک‌ها، فابریکه‌ها و سایر فعالیت‌ها و عوامل طبیعی مانند محصوربودن شهر کابل با کوه‌ها، نبود باد و بارنده‌گی کافی برای انتقال و رفع آلودگی از فضای شهر، آلودگی هوای کابل افزایش پیدا می‌کند.

محققان عوامل و منابع آلودگی هوا را به منابع طبیعی چون ذرات خاک، گرد، فعالیت آتش‌فشانی، آلودگی ذرات گیاهی و حیوانی و منابع مصنوعی مانند وسایط نقلیه، فابریکه‌ها و صنایع، سیستم‌های تسخین و تولید انرژی، جنراتورها و زباله‌سوزها دسته‌بندی می‌کنند. بعضی نویسنده‌گان منابع آلوده‌کننده‌ی هوا را به منابع داخلی یا خانه‌گی و منابع بیرونی تقسیم می‌نمایند. از منظر محیط زیست انسانی، ساخت و ساز بلند منزل‌ها، شهرک‌ها، داش‌ها، حمام و حوض‌های آب بازی و فابریکه‌ها و صنایع صنعتی بدون در نظر گرفتن سیستم تسخین معیاری و ساحات سبز در بزرگ‌شهرها، از جمله در کابل، عامل دیگر تشدید آلودگی هوا است.

منابع آلوده‌کننده‌ی هوا بر اساس ماده‌ی چهارم مقررده‌ی کاهش و جلوگیری از آلودگی هوای افغانستان، شامل وسایط نقلیه، وسایل موتوردار، فابریکه‌ها، کارخانه‌ها، منابع تجارتي، منابع خانه‌گی و منابع متفرقه است. در کنار عوامل فوق‌الذکر، اینورژن و تأثیر آن بر تراکم آلودگی هوا بر فضای شهر، موضوعی است که در امر مبارزه با آلودگی هوا کم‌تر به آن پرداخته شده است. به این اساس پرسش اصلی این است که پدیده‌ی اینورژن چیست و چه تأثیر بر متراکم‌ساختن آلودگی هوا بر زمین و فضای شهر دارد؟

۱. اینورژن چیست؟

پدیده‌ی اینورژن یا وارونه‌گی دما یا معکوس‌شدن سطوح گرمایی و سرمایای هوا، به وضعیتی گفته

طالبان خانهام را آتش زدند

هما هما
می‌پرسد: «آیا این مزارع را می‌شناسی؟» نگاهی به اطراف می‌کنم و انبوهی از گیاهان را می‌بینم. می‌گویم نه، برایم آشنا نیست. همان‌گونه که راه می‌رود، این کلمات را با خود تکرار می‌کنم: «مزارع ارزن»

فرزندان او در فیض‌آباد به مکتب می‌رفتند و درس می‌خواندند و حالا که پنج ماه می‌شود به مزارشرف آمده‌اند، دیگر فرزندانش نتوانسته‌اند به مکتب بروند. فرزند بزرگ او دختر است. طالبان همواره سخت‌گیرانه‌ترین قوانین را برای دختران وضع کرده و با ورودشان به فیض‌آباد مکتب دخترانه را نیز به آتش کشیده‌اند.

او می‌گوید اکثریت اعضای گروه ما در جنگ کشته شدند؛ جوانان رشیدی که تنها امید خانواده‌هایشان بودند. او خود نیز زخم برداشته بوده و بعد از این که به مزارشرف آمده، وضعیتش بهتر شده است. ماه‌های اول ورود به مزارشرف، سخت‌ترین روزهای او و خانواده‌اش بوده در خانه‌های زنده‌گی می‌کرده که نه درب داشته و نه پنجره تا این‌که تلاش می‌کند خود را با جریان زنده‌گی در مزار وفق بدهد و کاری هرچند کم‌درآمد برایش دست‌وپا کند؛ اما او که از میان هزار نامیدی دوباره به پا برخاسته است، نمی‌تواند آن‌چنان که باید، زنده‌گی‌اش را به وضعیت عادی بازگرداند. در میان حرف‌ها دوباره از همسرش یاد می‌کند، می‌گوید او حالا در خانه نیست و در مزارعی که از کنارشان گذشتیم، پنبه می‌چیند و روزانه ۴۰ تا ۵۰ افغانی برایش دست‌مزد می‌دهند. مانند او صدها خانواده‌ی دیگر هستند که جنگ بافت زنده‌گی‌شان را به هم زده است و با دست خالی تلاش می‌کنند به زنده‌گی ادامه بدهند تا شاید روزی اوضاع بهتر شود و بتوانند به خانه‌هایشان برگردند.

خانهای که او در آن زنده‌گی می‌کند، دیوارهای کاه‌گلی دارد که مقاومتش در برابر بارنده‌گی بسیار پایین است. امسال یکی از سردترین زمستان‌ها برای شهر مزار پیش‌بینی شده است که با بارنده‌گی همراه خواهد بود. می‌گوید این خانه را ماهانه ۱۰۰۰ افغانی کرایه می‌دهد. او شغل آزاد دارد و روزانه برای پیدا کردن لقمه‌ای نان به مرکز شهر مزار می‌رود. «کار پیدا تانستم، یک لقمه نان میارم، نانتستم، نیست دگه.» وارد خانه می‌شویم. با یک تکه گلیم دست‌باف، کف اتاقش را پوشانده‌اند. دست زنان فیض‌آبادنشین با زیور بافت گلیم و قالین آراسته است. در روزگار صلح و آرامش، این ولسوالی از پیش‌تازان تولیدکننده‌گان قالین و گلیم دست‌بافی بودند که اکثرا به خارج از کشور صادر می‌شد و کمک بزرگی به رشد اقتصاد کشور به حساب می‌آمد؛ اما حالا همین مردم زیر سایه جنگ به دنبال لقمه‌ای نان حیران و سرگردان‌اند.

او پدر شش فرزند است و مادرش نیز با آن‌ها زنده‌گی می‌کند. وقتی وارد اتاق شدیم، تنها مادر با چند نواسه‌ی قدونیم‌قدش نشسته بود. می‌گوید اسمم ریزه‌خُل/گل است. سنش را به یاد ندارد. جنگ حافظه‌اش را از او گرفته است. پسر دیگر خانم ریزه‌گل هنوز در آقچه است. می‌گوید او نتوانست بیاید. این را می‌گوید و نگرانی از چشم‌هایش به چین و چروک‌های صورتش سرایت می‌کند. «همی بچیم یک رقم کده برآمد، به خاطری که اربکی بود (عضو گروه خیزش‌های مردمی) جانش د خطر بود، طالبای می‌کشتنش.» طالبان به اهالی منطقه اجازه نمی‌دهند تا از آن‌جا خارج شوند؛ آن‌هایی که آمده‌اند با هزار مشکلات فرار کرده و تنها جان‌شان را نجات داده و تمام دار و ندارشان را در همان‌جا گذاشته‌اند. مرد رو می‌کند به ما و می‌گوید خبرهای ناگواری شنیده‌ام از فیض‌آباد، این‌که طالبان بعد از آمدن ما خانه‌ی ما را به آتش کشیده‌اند.

زعفران؛ الگوی خودکفایی اقتصادی

در حال حاضر در حدود بیش‌تر از ۹۰ درصد عملیات تولید زعفران در جهان به صورت دستی یا غیرمکانیزه انجام می‌شود. به دلیل بلندبودن دست‌مزدها در کشورهای اروپایی، سطح تولید به نحو چشم‌گیر کاهش یافته است. به طوری‌که تولید این محصول در اسپانیا از ۲۵ تن در گذشته به ۲.۳ تن در حال حاضر کاهش یافته است. بنابراین افغانستان در تولید زعفران به دلیل داشتن نیروی کار فراوان و ارزان، دارای مزیت و برتری مطلق است.

محمد هاشم اسلمی
مشاور ارشد توسعه‌ی زعفران در وزارت زراعت

تدوین طرزعمل‌های اجرایی، تخنیک و کمیته‌ی کنترل کیفیت زعفران، ایجاد سکرتریت کمیته‌ی ملی حمایت از انکشاف زعفران، تهیه‌ی مدل انکشاف پایدار کمی و کیفی زعفران، شروع اجرای طرح‌های تحقیقاتی، تربیه‌ی ترینرها در سطح ولایات و ولسوالی‌ها، تهیه‌ی خشک‌کن‌های اتوماتیک، برگزاری جشنواره‌های زعفران، چاپ بولتن انگلیسی معرفی زعفران افغانستان و توزیع آن در کشورهای مختلف از طریق سفارت‌خانه‌های جمهوری اسلامی افغانستان، ممنوع ساختن واردات زعفران و غوزه‌ی آن به حکم رییس جمهور و عقد تفاهم‌نامه‌ها با کشور چین، امارات متحده عرب و هندوستان را می‌توان نیز در راستای برنامه‌های وزارت زراعت، آبیاری و مالداری جهت رسیدن به خودکفایی و افزایش صادرات زعفران ارزیابی کرد. علاوه بر دست‌آوردهای چشم‌گیر فوق، وزارت زراعت در برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی دوم خود که در دست تهیه است، سعی خواهد کرد تا با تمرکز و سرمایه‌گذاری بالای افزایش مولدیت مزارع زعفران، بازاریابی مستقیم از طریق انجمن‌ها، شرکت‌ها و اتحادیه‌های تولیدکننده‌گان، ترویج استفاده از انترنت برای بازاریابی الکترونیک، به کارگیری بسته‌بندی و استانداردهایی جهانی برای پروسس و بازاریابی زعفران، کمک به سکتور خصوصی جهت تدوین و معرفی نشان تجاری مخصوص برای زعفران صادراتی افغانستان، سازمان‌دهی مناسب صادرکننده‌گان و اعمال استانداردهای جهانی ISO, HACCP, CODEX. ایجاد تسهیلات برای کاهش صادرات زعفران به شکل عمده و ایجاد و توسعه‌ی شکل‌های بازاریابی تخصصی، تولید زعفران را اقتصادی کند و شرایط لازم جهت افزایش عاید تولیدکننده‌گان صنعت زعفران را فراهم سازد تا افغانستان در آینده‌ی نزدیک بتواند با توجه به ظرفیت‌های موجود از نظر شرایط مناسب اقلیمی و کیفیت عالی زعفران تولیدی، حدود ۵۰ درصد زعفران تولیدی و مورد نیاز بازارهای جهان را به خود اختصاص دهد و ما را به خودکفایی اقتصادی نزدیک کند.

صادرات زعفران جهان به افغانستان تعلق دارد. از مجموع ۸۵۰ میلیون دالر صادرات سال ۱۳۹۷ افغانستان، حدود ۷۰ درصد، معادل ۵۹۵ میلیون دالر آن محصولات زراعتی بوده است که حدود ۲۵ میلیون دالر یعنی ۴.۳ درصد آن زعفران است که نشان می‌دهد سهم صادرات زعفران افغانستان در بازارهای جهانی که در شروع طرح پنج‌ساله (چهارسال قبل) حدود ۰.۴۵ درصد بود، امسال به حدود ۲.۵ درصد افزایش یافته است. زعفران از جمله‌ی اشتغال‌زاترین محصولات است که در حال حاضر حدود بیش‌تر از ۳۰۰۰۰ نفر در ۳۴ ولایت کشور به تولید زعفران اشتغال دارند. هم‌چنین با توجه به سطح زیر کشت زعفران در افغانستان، این صنعت توانسته است حدود بیش‌تر از ۱۰۰۰۰ شغل دائمی و حدود ۲،۱۶۰،۰۰۰ روز کار فصلی، ایجاد کند. شمولیت زعفران به عنوان یک سکتور مستقل در پالیسی ملی صادرات و تدوین و تصویب استراتژی صادرات زعفران در شورای عالی اقتصاد و شورای وزیران در کنار تصویب طرح ملی پنج‌ساله‌ی انکشاف پایدار زعفران، ایجاد لابراتوار کنترل کیفیت زعفران و تلاش برای اعتباردهی سرتفکیتهای آن در سطح بین‌المللی به کمک ITC، ایجاد انستیتوت بین‌المللی تحقیقات و آموزش زعفران که کار ساختمان آن آغاز شده است، نمایان‌گر عزم راسخ وزارت زراعت، آبیاری و مالداری برای حمایت از انکشاف پایدار این صنعت است. توجه به تضمین کیفیت از طریق ایجاد و تجهیز مراکز پروسس و بسته‌بندی، تسهیل و حمایت از سکتور خصوصی جهت دریافت سرتفکیتهای بین‌المللی، برگزاری پنجمین کنفرانس ملی زعفران با اشتراک متخصصان کشورهای خارجی، متشکل ساختن شرکت‌ها در اتحادیه‌ی ملی زعفران، برگزاری آموزش‌های کوتاه‌مدت داخلی و خارجی برای دهقانان و کارمندان، چاپ جزوه‌های آموزشی،

و نقل به دلیل کم حجم بودن، امکان انجام ۸۰ درصد از کارهای برداشت و پروسس توسط زنان و دیگر اعضای فامیل، ایجاد زمینه‌ی کار برای مردم قریه‌ها در فصل بی‌کاری (عقرب و قوس)، مقاومت در مقابل امراض و حشرات، عدم ضرورت هر ساله به غوزه، آماده‌ساختن زمین و عملیات کشت و علاقه‌مندی زارعین و دست اندرکاران سکتور خصوصی به کشت این نبات به دلیل درآمد زیاد، از مزیت‌های پیشتازی افغانستان در تولید زعفران شمرده می‌شود. افغانستان تا حدود چند سال قبل تخم (غوزه) و تار خشک زعفران مورد ضرورت را از خارج وارد می‌ساخت که بر اساس اطلاعات موجود، در گذشته‌ی نه چندان دور طبق سروری که من در بازار هرات و مزارشرف انجام دادم، سالیانه حدود ۴۰۰ کیلو زعفران بسته‌بندی‌شده با کیفیت پایین از ایران وارد می‌شد و جهت مصرف داخلی به فروش می‌رسید. ضمن این‌که غوزه‌ی مورد نیاز زعفران نیز از هالند و ایران به شکل رسمی و یا غیررسمی وارد می‌شد؛ اما اکنون از اثر توجه دولت، علاقه‌مندی سکتور خصوصی و تدوین و اجرای موفقانه‌ی طرح پنج‌ساله‌ی انکشاف زعفران توسط وزارت زراعت، آبیاری و مالداری سطح زیر کشت این نبات که تا چهار سال قبل حدود ۱۰۰۰ هکتار بود، به حدود از ۸۰۰۰ هکتار و سطح تولید به بیش‌تر از ۲۲۰۰۰ کیلو افزایش یافته است و ذخایر موجود غوزه‌ی زعفران در افغانستان، حدود بیش‌تر از ۱۲۰،۰۰۰ تن تخمین زده می‌شود. افغانستان که تا چندی قبل در جهان به عنوان کشور تولیدکننده‌ی زعفران شناخته نمی‌شد، امروز در بین ۳۰ کشور که به تولید زعفران روی آورده‌اند، جایگاه دوم را با ۴.۳ درصد تولید زعفران جهان از آن خود ساخته است و ارزش این صنعت در افغانستان حدود بیش‌تر از ۱۴۰ میلیون دالر تخمین زده می‌شود. در زمینه‌ی صادرات نیز کشور عزیز ما بعد از ایران و اسپانیا، در جایگاه سوم ایستاده است و ۱۶.۴۵ درصد

«امنیت غذایی» و « توسعه‌ی پایدار» برای تمامی کشورها از اهمیت خاص برخوردار است و رسیدن به انکشاف اقتصادی و توسعه‌ی پایدار هدف اساسی یک جامعه و یک کشور را تشکیل می‌دهد. یکی از عوامل تعیین‌کننده و کلیدی در رسیدن به این هدف، انکشاف زراعت است. رشد صادرات محصولات زراعتی موجب شکوفایی بخش زراعت می‌شود که به نوبه‌ی خود زیربنای انکشاف اقتصادی است. از آن‌جایی که زراعت، تهداب اقتصاد افغانستان را تشکیل می‌دهد، باید به آن به عنوان یکی از ارکان‌های اساسی توسعه، توجه خاص صورت گیرد. از طرف دیگر بسیار مهم است تا نباتاتی برای کشت انتخاب شود که بیش‌ترین بهره‌وری اقتصادی را دارا باشد. در میان محصولات مختلف تولیدی در بخش زراعت، یکی زعفران است که ارزش اقتصادی فوق‌العاده‌ی دارد و جزء محصولات خاص یا (High value Crop) شناخته شده است. در حال حاضر در حدود بیش‌تر از ۹۰ درصد عملیات تولید زعفران در جهان به صورت دستی یا غیرمکانیزه انجام می‌شود. به دلیل بلندبودن دست‌مزدها در کشورهای اروپایی، سطح تولید به نحو چشم‌گیر کاهش یافته است. به طوری‌که تولید این محصول در اسپانیا از ۲۵ تن در گذشته به ۲.۳ تن در حال حاضر کاهش یافته است. بنابراین افغانستان در تولید زعفران به دلیل داشتن نیروی کار فراوان و ارزان، دارای مزیت و برتری مطلق است. از سوی دیگر، تولید زعفران در افغانستان می‌تواند جای خود را به حیث یک کشت بدیل برای کوکنار در ولایات دارای اقلیم مناسب، هر چه بیش‌تر باز نماید و باعث نهادینه‌شدن اقتصاد و درآمد مشروع به جای اقتصاد نامشروع که عواقب اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مهلکی را به همراه دارد، شود. علاوه بر آن‌چه ذکر شد، تغییرات اقلیمی، عدم ضرورت زعفران به آب و آبیاری در فصل تابستان، آسانی حمل

دیر بخش ویدیو:
خبرنگاران:

ویراستاران:
صفحه آرای:
پدیرش اعلان:
نشانی پستی:
نشانی دفتر کابل:
۸صبح نوشته‌ها را ویرایش می‌کند. سرمقاله بازتاب‌دهنده‌ی دیدگاه ۸صبح است. سایر دیدگاه‌های مطرح‌شده در مقاله‌ها، به نویسندگان آن برمی‌گردد.

روایت دیروز، آینده امروز، نوید فردا

صاحب امتیاز:
مدیرمسول:
سر‌دیر:
دیر گزارش‌ها:
دیر بخش خبر:
دیر بخش صلح:
دیر رسانه‌های اجتماعی: نورعلی فرحت

سنجر سهیل
مجبیب مهرداد
خلیل اسیر
حسبیب بهش
علی شاه حقمیل
آسیه حمزه‌ای

sanjarsohail@yahoo.com
mujib_mehrdad@yahoo.com
8am.daily@gmail.com

Publisher:
Sanjar Sohail, sanjarsohail@yahoo.com

Editor-in-Chief:
Mujib Mehrdad
mujib_mehrdad@yahoo.com

Facebook.com/8am.af
Youtube.com/HashteSubhdaily
Twitter.com/@Hashtesubhdaily
instagram.com/8am.af_official
www.8am.af

داعش چهار تن را در اندونیزیا کشت

به گزارش صدای امریکا، مقام های اندونیزیایی می گویند که تندروان مرتبط به گروه داعش در یک ساحه دورافتاده مسیحی نشین در جزیره سلاویسی، چهار تن را کشته اند. شاهدان عینی گفته اند که گروه هشت نفری تندروان که با تفنگ و شمشیر مسلح بوده، چندین خانه و یک محل موقتی عبادت را به آتش کشیده اند. آنان هم چنان گفته اند که حمله کننده گان، یک تن را سر بریده و یک نفر دیگر را آتش زده اند. تا اکنون مسوولیت این حمله را هیچ گروهی برعهده نگرفته، اما مقام های اندونیزیایی می گویند که ممکن گروه مجاهدین اندونیزیایی شرقی در پشت این حمله قرار داشته باشد که با گروه داعش بیعت کرده است. مقام های اندونیزیایی می گویند که اگر ثابت شود گروه مجاهدین اندونیزیایی شرقی در پشت این حمله قرار دارد، این نخستین حمله ی بزرگ این گروه، چهار سال پس از کشته شدن رهبر آن توسط نیروهای مبارزه با دهشت افگنی اندونیزیا خواهد بود. اندونیزیا از دیرزمانی با افراط گرایی اسلامی و حملات تروریستی دست به گریبان است. پیش از این در سال ۲۰۱۸، شش عضو یک خانواده بر سه کلیسا حملات انتحاری انجام دادند که در آن کم از کم ۱۳ نفر - به شمول شش مهاجم انتحاری - کشته و ۴۱ نفر دیگر زخمی شدند. مسیحیان نه درصد جمعیت ۲۶۰ میلیونی اندونیزیا را تشکیل می دهند.

دهها هنرمند کوبایی در واکنش به محدود شدن آزادی بیان اعتراض کردند

خواستار اطلاع از وضعیت لوئیس مانوئل اوترو آلکانتراز، از بنیان گذاران جنبش سن ایسیدرو، شده اند که گمان می رود پس از مقاومت در برابر نیروهای پولیس بازداشت شده است. سازمان عفو بین الملل آلکانتراز را یک «زندانی عقیدتی» خوانده که فقط به خاطر ابراز آگاهانه اعتقاداتش بازداشت شده و خواهان آزادی فوری او شده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه نیروهای امنیتی و ماموران پولیس کوبا با فاصله تجمع کننده گان را زیر نظر گرفته، اما برای برهم زدن تجمع اقدامی نکرده اند. جنبش سن ایسیدرو در سال ۲۰۱۸ و در واکنش به تصویب قانونی که به باور آن ها محدودیت ها و سانسور حکومتی بر فعالیت های فرهنگی را تشدید می کند، شکل گرفت. این قانون که به فرمان ۳۴۹ مشهور است، راه نظارت دولت بر آثار هنری و فعالیت های فرهنگی چه در فضای عمومی و چه در محیط کار هنرمندان را باز کرده است. دولت کوبا ادعا می کند که تصویب این قانون برای تشدید سانسور نیست، بلکه هدف اصلی آن مقابله با فرار مالیاتی است. جنبش سن ایسیدرو گروهی متشکل از هنرمندان، روزنامه نگاران، دانشجویان و استادان دانشگاه است که به خاطر اعتراض به محدودیت های آزادی بیان در کوبا بارها با برخورد نیروهای امنیتی مواجه شده است.

به گزارش دویچه وله فارسی، شماری از هنرمندان کوبایی در اقدامی کم سابقه برای دفاع از آزادی بیان، مقابل ساختمان وزارت فرهنگ این کشور در هاوانا تجمع کردند. این تظاهرات در واکنش به یورش پولیس بر یک مجتمع هنرمندان در پایتخت کوبا برگزار شد. شماری از اعضا و هواداران جنبش هنری و روشن فکری «سن ایسیدرو» (San Isidro) روز گذشته در مقابل ساختمان وزارت فرهنگ کوبا تجمع کردند و خواستار گفت و گو با مقام های مسوول درباره برخورد با فعالان این جنبش و محدود کردن آزادی بیان شدند. برخی منابع شمار تجمع کننده گان مقابل وزارت فرهنگ را بیش از ۱۵۰ نفر گزارش کرده اند و خبرگزاری فرانسه تعداد آن ها را حدود ۲۰۰ نفر گزارش کرده است. گفته می شود ماموران پولیس با یورش بر یک مجتمع هنرمندان، ۱۴ نفر آن ها را به بهانه عدم رعایت دستورالعمل های بهداشتی مقابل با کرونا مجبور به ترک محل کرده اند. ظاهراً یکی از هنرمندان پس از بازگشت از مکسیکو مقررات قرنطینه را نقض کرده است. تجمع کننده گان مقابل ساختمان وزارت فرهنگ خواستار آزادی یک خواننده رب شده اند که مدتی پیش بازداشت و به اتهام توهین به هشت ماه حبس محکوم شده است. هنرمندان معترض کوبایی هم چنین

ایران: انتقام مرگ فخری زاده را می گیریم

آیت الله علی خامنه ای، رهبر مذهبی ایران، می گوید که انتقام مرگ دانشمند هسته ای این کشور را خواهند گرفت. محسن فخری زاده روز جمعه، ۷ قوس، در یک حمله ی مسلحانه در شهر آبسرد زخمی شد و سپس در شفاخانه جان باخت. حکومت های غربی و اسرائیل به این باور بودند که فخری زاده مهندس برنامه ی سری تسلیحات ایرانی بوده است. به گزارش صدای امریکا، رهبر ایران گفته است که مقام های این کشور باید این قضیه را پی گیری کنند و عاملان و دستوردهنده گان حمله بر دانشمند ایرانی را مجازات کنند. اسرائیل گفته بود که فخری زاده نقش مرکزی را در تلاش دست یابی ایران به تسلیحات هسته ای دارد. حسن روحانی، رئیس جمهور ایران، روز شنبه، هشتم قوس، اسرائیل را به دست داشتن در این قضیه متهم کرد و گفت که ایران «در موقع مناسب» پاسخ خواهد داد. حزب الله لبنان که از حمایت ایران برخوردار است، نیز اسرائیل را در این حمله مقصر خواند. رسانه های اسرائیل گزارش داده اند که به تمامی سفارت های اسرائیل دستور داده شده است تا در احضارات درجه یک قرار بگیرند. اسرائیل تا اکنون در این خصوص اظهار نظر نکرده است. بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل، در سال ۲۰۱۸ از موادی پرده برداشت که به گفته ی او از آرشیف هسته ای ایران دزدیده شده بود. او گفته بود: «یکی از بخش های کلیدی این طرح، تشکیل سازمان های جدید برای پیش برد کار بود. داکتر محسن فخری زاده، رئیس پروژه آماد، این گونه آن را طراحی کرده است. این نام را به خاطر داشته باشید، فخری زاده.» در میان سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۲، حداقل چهار دانشمند ایرانی کشته شدند.

اطفال ما آینده ما است

اطفال تان را در مقابل پولیو واکسین کنید و آیند افغانستان را درخشان سازید

اطفال تان را هر بار با دادن دو قطره واکسین پولیو از مرض پولیو نجات دهید

زمبور ماشومان زمبور راتلونگی دی

خپل ماشومان مو د پولیو په وړاندې واکسین کړئ او د افغانستان راتلونگی روښانه کړئ

هر ځل خپلو ماشومانو ته د پولیو دوه څاڅکې واکسین ورکړئ تر څو له دې ناروغي څخه خوندي وي

